

องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์
และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

ISSN 1513-6787

ยูเนสโก คูริเย

ปีที่ 24 ฉบับที่ 3

มิถุนายน-กันยายน 2550

“แหล่งมรดกโลกแห่งใหม่ :

ร่องรอยของมนุษยชาติบนพื้นพิภพ”

ที่ปรึกษา

จรวัยพร ธรณินทร์
ชินภัทร ภูมิรัตน

บรรณาธิการอำนวยการ

จุไรรัตน์ แสงบุญนำ

ผู้จัดการพิมพ์

ไพศาล วิศาลาภรณ์

คณะบรรณาธิการ

ไพศาล วิศาลาภรณ์
ปนัดดา งามสมพล
สิงหชาติ ไตรจิตต์
จิรนนท์ คุ่มพงษ์พันธ์

ผู้ตรวจแก้ไข

ศรีน้อย โปวาทอง

ผู้แปล

ศรีน้อย โปวาทอง
เบญจพร มรรยาทอ่อน
รัชฉินท์ พงศ์อุดม
สิงหชาติ ไตรจิตต์

จัดพิมพ์

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติ
ว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ
สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ
กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0 2628 5646-9
โทรสาร 0 2281 0953

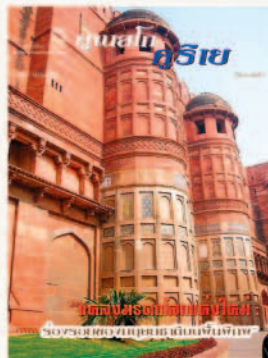
ศิลปกรรมฉบับภาษาไทย

รณกร เล็กชะอุ่ม

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว
2249 ถนนลาดพร้าว
แขวงวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310
โทร. 0 2538 3033
โทรสาร 0 2539 3215

บทความที่ตีพิมพ์เป็นความคิดเห็นเฉพาะตัวของ
ผู้เขียน ยูเนสโกหรือกองบรรณาธิการยูเนสโก *คูเรีย*
ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป ทีมงานยูเนสโก *คูเรีย*
เป็นผู้เขียนคำบรรยายภาพและหัวเรื่อง ในส่วนของ
เส้นแบ่งเขตแดนในแผนที่นั้นมิได้แสดงนัยว่า ยูเนสโก
หรือประเทศ และดินแดนที่เป็นสมาชิกองค์การ
สหประชาชาติให้การยอมรับอย่างเป็นทางการ

ปก : บ่อมแดงแห่งกรุงเดลี (ประเทศอินเดีย)

หมายเหตุ :

- วารสารยูเนสโก *คูเรีย* ฉบับภาษาไทยที่จัดทำนี้ เป็นฉบับที่กระทรวงศึกษาธิการคัดเลือกมาจากวารสารยูเนสโก *คูเรีย* ฉบับ online ระหว่างเดือน มิถุนายน-กันยายน 2550 ที่องค์การยูเนสโกจัดทำโดยฉบับนี้เป็นฉบับ online ของเดือนสิงหาคม 2550
- สามารถอ่านฉบับภาษาอังกฤษ และฉบับอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาแปลเป็นภาษาไทยได้ที่ www.unesco.org/courier และอ่านฉบับภาษาไทยได้ที่ www.bic.moe.go.th

ซินี๋ย โอเปรา เฮาส์ (Sydney Opera House) และ ทวีเฟลฟอนเทิน (Twyfelfontein) ถือกำเนิดต่างกันถึง 6,000 ปี แต่แหล่งมรดกโลกทั้ง 2 แห่งนี้ต่างเพิ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกด้วยความพิเศษที่แตกต่างกัน วารสารยูเนสโก คูริเย ฉบับนี้จะนำเสนอความแตกต่างนี้ให้ท่านผู้อ่านได้ทราบ นอกจากนี้ในบรรดาแหล่งมรดกโลกแห่งใหม่ที่มีอยู่ทั้ง 22 แห่งนั้น วารสารยูเนสโก คูริเยฉบับนี้จะขอแนะนำแหล่งมรดกโลก 5 แห่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายของมรดกโลกตามยุคสมัยต่าง ๆ ให้ท่านผู้อ่านได้ทราบเพิ่มเติมด้วย

บทความที่ได้นำมาบรรจุไว้ในวารสารเล่มนี้จะบอกเล่าเรื่องราวของแหล่งมรดกโลกซึ่งครอบคลุมทั่วทุกมุมโลก เริ่มจากภาพศิลปะจารึก 5,000 ภาพ **แห่งหุบเขาทวีเฟลฟอนเทิน** (Twyfelfontein) ที่แสดงให้เห็นถึงทัศนียภาพของจักรวาลของบรรพบุรุษชาวนามิเบีย โดยโทมัส เอ. ดอว์สัน (Thomas A. Dowson) นักโบราณคดีชาวแอฟริกาใต้ ได้มาพร้อมกับรหัสเพื่อไขปริศนาตัวอักษรโบราณ อายุกว่า 6,000 ปีนี้

คาเทรีน่า ซาคาโรโปลู (Katerina Zacharopoulou) ศิลปินชาวกรีก จะพาเราเดินทางผ่านถนนสายเล็กๆ ที่ย้อนไปสู่อดีตกาลในยุครเนสซองซ์ (Renaissance) ซึ่งเปรียบได้กับเมืองเวนิสแห่งกรีซ ดังที่เธอเขียนบทความไว้ในเล่มว่า “ชนชั้นสูงในเมืองใหญ่ที่ประสบปัญหา แก้อัฟลาสติก ปรากฏอย่างแพร่หลายตามคาเฟ่สำหรับนักท่องเที่ยวบนเกาะ**คอร์ฟู** (Corfu)”

ต่อจากนั้นเราขอพาท่านเข้ามาสู่ **“สุวรรณคันทิน”** นั่นก็คือ ป้อมปราการแดงแห่งกรุงนิวเดลี ซึ่งสร้างขึ้นในศตวรรษที่ 17 โดยจักรพรรดิ ชาห์ ชหาน (Shah Jahan) จักรพรรดิผู้ที่ทำให้เราได้รู้จักอัญมณีอีกเม็ดแห่งสถาปัตยกรรมโมกุล นั่นก็คือ ตำนานแห่งทัชมาฮาลในเมืองอาครา อัฟพาสามี มูรูโกยัน (Appasamy Murugaiyan) นักภาษาศาสตร์ชาวอินเดีย ได้เปิดประตูสวรรค์แห่งนี้ให้เราเยี่ยมชมซึ่งในภายหลังได้กลายเป็นนรกสำหรับผู้สร้างไป

เขียบเข้ามาใกล้ปัจจุบันอีกหน่อยกับ **ทอสังเกตการณ** ซึ่งสร้างขึ้นในศตวรรษที่ 19 เป็นสถาปัตยกรรมรูปแบบจีนผสม

ตะวันตกโดยชาวจีนในเมืองไคผิง ท่อนี้ได้ดึงดูดความสนใจของ แพทริเซีย บัตโต (Patricia Batto) ชาวฝรั่งเศสผู้เชี่ยวชาญในเรื่องประเพณีจีน เธอได้เลือกตัวอย่างบางส่วนของทอสูงรูปร่างคล้ายป้อมปราการจำนวน 1,800 แห่งนี้ เพื่ออธิบายบทบาทหน้าที่ของแบบอาคารอันโดดเด่น ในช่วงที่เกิดม็กลียุค

ท้ายสุดนี้ เฆราโด เทนา (Gerardo Tena) นักหนังสือพิมพ์ชาวเม็กซิโก พาเราไปชมสถาปัตยกรรมชิ้นเอกแห่งศตวรรษที่ 20 ที่เมืองมหาวิทยาลัยชิวิตัด (**Ciudad Universitaria**) ประเทศเม็กซิโก อาณาเขตโดยรอบของมหาวิทยาลัยแห่งนี้แสดงให้เห็นถึงการผสมกลมกลืนของยุคใหม่และประเพณีดั้งเดิมที่สะท้อนถึงจิตวิญญาณแห่งบุคคลต่าง ๆ อาทิ ดีเอโก ริเวรา (Diego Rivera), เดวิด อัลฟาริ (David Alfaro), ซีกโรส (Siqueiros) และ ออกทาวีโอ ปาส (Octavio Paz) เป็นต้น

การนำเที่ยวในครั้งนี้ เกริ่นนำโดยการสัมภาษณ์กับ **ทุมู เท เฮอู เฮอู (Tumu Te Heuheu)** หัวหน้าชนเผ่า **ทูฮเรโท (Tuwharetoa)** ซึ่งอยู่ทางตอนกลางทางเหนือของประเทศนิวซีแลนด์ และทุมู เท เฮอู เฮอู ยังเป็นประธานการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกครั้งที่ 31 ซึ่งเพิ่งเสร็จสิ้นไป ที่เมืองไครสต์เชิร์ช (Christchurch) แห่งนิวซีแลนด์ เขาได้ย้ำถึงบทบาทที่สำคัญของชุมชนในการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกไว้ด้วย

ส่วนบทความย่อยในเล่ม จะกล่าวถึงรายละเอียดคร่าว ๆ เกี่ยวกับแหล่งมรดกโลกว่า แหล่งมรดกโลกก่อนประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุดที่ได้ขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกโลกคือที่ใด และรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกระดับโลกระดับนานาชาติ ซึ่งยูเนสโกได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) รวมไปถึงการแนะนำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจเกี่ยวกับมรดกโลกไว้ด้วย

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อทุกท่านได้ตามสมควร ท่านสามารถอ่านฉบับภาษาอังกฤษ และฉบับอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับการคัดเลือกจัดพิมพ์เป็นภาษาไทยจากกองบรรณาธิการได้ที่ www.unesco.org/courier และอ่านฉบับภาษาไทยได้ที่ <http://www.bic.moe.go.th> สำหรับฉบับนี้ต้องขอลาไปก่อน พบกันใหม่ฉบับหน้า

สารบัญ

C คือ Community :
สัมภาษณ์ ฑูมู เท เฮอู เฮอู

...หน้า 1

ศิลปินแห่งชาติ
ทวีเฟลฟอนเทน

...หน้า 3

เกาะคอร์ฟู ทูญิงชราผู้นำเกรงขาม
กับเก้าอี้พลาสติก

...หน้า 6

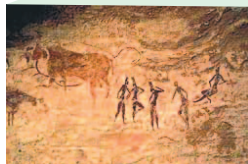
ป้อมแดงแห่งกรุงเดลี :
สวรรค์และนรกบนดิน
ของกษัตริย์ชาห์ ชทาน

...หน้า 9

นานาชาติร่วมกันรณรงค์
เพื่อสงวนรักษามรดกโลกอันล้ำค่า

...หน้า 21

รุ่งอรุณแห่งมวลมนุษยชาติ

...หน้า 19

ปวงชนเพื่อมหาวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยเพื่อปวงชน

...หน้า 15

หอสังเกตการณ์เมืองไคผิง

...หน้า 12

C คือ Community

สัมภาษณ์ ทูมุ เท เฮอู เฮอู

(“C” like Community : Interview with Tumu Te Heuheu)

รศ.นันท พงศ์อุดม : แปล

อุทยานแห่งชาติ ทองการีโร, นิวซีแลนด์

ภาพ: ดร. มหยา/ชุมชนพื้นเมือง ©

ภาพ: มหยา/ชุมชนพื้นเมือง ©

ทูมุ เท เฮอู ประธานการประชุม คณะกรรมการมรดกโลก ครั้งที่ 3

อุทยานแห่งชาติทองการีโร (Tongariro National Park) เป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรมแห่งแรกที่ไคซ์ันตะเขียนเป็นมรดกโลกในปี พ.ศ.2536 (ค.ศ.1993) ลักษณะความเป็นมรดกของภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่มีความสำคัญ เช่นเดียวกับมรดกที่จับต้องได้ ได้เปลี่ยนโฉมหน้าของมรดกโลกไปแล้ว

ทูมุ เท เฮอู เฮอู (Tumu Te Heuheu) ผู้บริหารระดับสูงของชนเผ่าทูเฮอูที่อยู่อีกตอนกลางทางเหนือของนิวซีแลนด์ และประธานคณะกรรมการมรดกโลก ได้ตอบคำถามของจัสมีนา โซโปวา (Jusmina Sopova) โดยกล่าวเน้นถึงบทบาทของชุมชนต่อการอนุรักษ์มรดกโลก

มีการแยกแยะความแตกต่างกันหรือไม่ระหว่างมรดกที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ในวัฒนธรรมภูมิภาคแปซิฟิก

ลักษณะความเป็นมรดกที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้มักไม่สามารถแยกออกจากกันได้ในภูมิภาคแปซิฟิก ในเขตพื้นที่ที่มีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไว้อย่างเหนียวแน่น ตัวอย่างเช่น เกาะเรนเนลตะวันออก (East Rennell)

แหล่งมรดกโลกที่มีลักษณะอันโดดเด่นเพราะมีการสืบทอดกันเป็นเจ้าของที่จะต้องดูแลรักษา

สำหรับวัฒนธรรมในภูมิภาคแปซิฟิก วิธีชีวิตความเป็นดั้งเดิมตามธรรมชาตินั้นแยกไปจากความเป็นมรดก มรดกแสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและไม่สามารถแยกออกจากสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ได้ โดยมองแบบองค์รวมว่า ความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมตามธรรมชาตินั้นหล่อหลอมทุกชีวิตทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ โดยได้ถ่ายทอดผ่านทางรูปแบบของประเพณีทางวัฒนธรรม

ท่านได้เปิดตัวโครงการมรดกโลกในเขตแปซิฟิก 2009 โครงการนี้ส่งผลอย่างไรบ้าง

แผนปฏิบัติการแปซิฟิก 2009 (พ.ศ. 2552) เป็นแผนงานที่เกิดขึ้นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านมรดกโลก (World Heritage workshop) ซึ่งจัดขึ้นที่เมืองทองการ์โร เมื่อปี 2004 โดยคณะกรรมการมรดกโลกได้กำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และให้ความสำคัญกับประเทศหมู่เกาะแปซิฟิก พร้อมทั้งเสนอโครงสร้างที่ถูกกำหนดด้วย 4 “C” ได้แก่ Credibility คือ ความน่าเชื่อถือ Conservation คือ การอนุรักษ์ Capacity-Building คือ การเสริมสร้างความสามารถ และ Communication คือ การสื่อสาร นอกจากนี้ ที่ประชุมเห็นว่าการกำหนดเป็นการแน่นอนว่าจำเป็นต้องใช้เงินทุนหรือทรัพยากรเป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งอาจได้รับความช่วยเหลือจากนานาชาติ รวมทั้งจากงบประมาณของแต่ละประเทศอีกด้วย

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านมรดกโลกในหมู่เกาะแปซิฟิก (Pacific Island World Heritage) ที่จัดขึ้น ณ เมืองทองการ์โร เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 (ค.ศ. 2007) เป็นที่น่าพอใจว่าแผนปฏิบัติการที่จัดทำขึ้นได้รู้ดีหน้าไป ความก้าวหน้าดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดีในประเทศหมู่เกาะแปซิฟิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการเตรียมร่างรายชื่อแหล่งมรดกเพื่อเสนอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ทั้งยังแสดงถึงความร่วมมืออันดีระหว่างผู้แทนจากประเทศหมู่เกาะแปซิฟิกและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิคซึ่งปฏิบัติงานในภูมิภาคแปซิฟิก

ชุมชนมีบทบาทอย่างไรในเรื่องการคุ้มครองอนุรักษ์มรดกเก่าๆ

ชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะคุ้มครองอนุรักษ์มรดกทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ สำหรับภูมิภาคแปซิฟิกนั้นสำคัญอย่างยิ่งที่เราจะต้องชี้ให้เห็นคุณค่าของมรดกที่จับต้องไม่ได้ ให้ตระหนักว่าวัฒนธรรมแปซิฟิกเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นไม่เหมือนใคร และความจริงที่ว่าแผ่นดินและทรัพยากรต่าง ๆ นั้นเป็นมรดกตกทอดที่มีการควบคุมดูแลกันเป็นอย่างดี

ช่วงการประชุมปฏิบัติการเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ปีที่แล้ว ที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันว่าควรเพิ่ม “C ตัวที่ห้า” ไว้ในวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ในแผนปฏิบัติการ Pacific 2009 C ดังกล่าว คือ Community หรือ ชุมชน กล่าวคือ ถ้าปราศจากความร่วมมือจากชุมชนแล้ว การคุ้มครองอนุรักษ์มรดกก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ และเชื่อว่าชุมชนเองก็ประสงค์จะปกป้องมรดกของตนและอยากเป็นหัวใจของการอนุรักษ์นั่นเอง

ในทางปฏิบัติก็คือ ชุมชนที่เกี่ยวข้องจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเสาะแสวงหา การจัดการและการอนุรักษ์มรดกโลกทุกแห่ง

อะไรคือจุดประสงค์หลักในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการมรดกโลก

ในฐานะประธานคณะกรรมการมรดกโลก ผมอยากส่งเสริมการคุ้มครองอนุรักษ์มรดกโลกทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ โดยเฉพาะแหล่งที่ยังคงสำรวจในรายชื่อที่ควรได้รับการคุ้มครอง

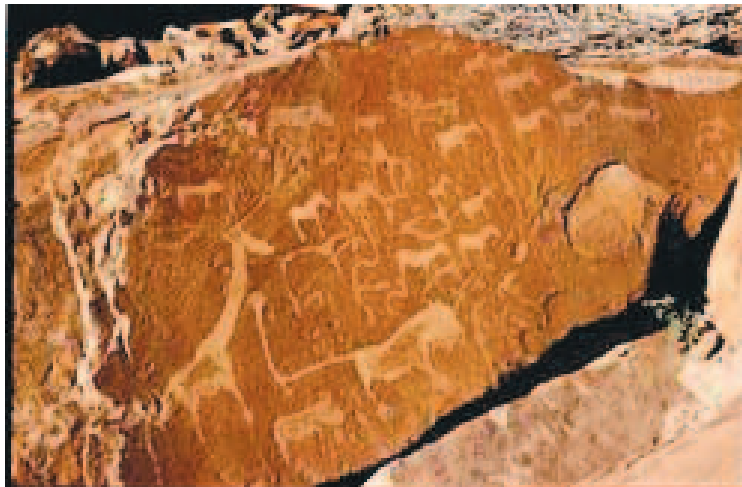
ภูมิภาคแปซิฟิกเป็นภูมิภาคที่มีสัดส่วนของชนพื้นเมืองต่อประชากรทั้งประเทศสูงที่สุด อีกทั้งยังมีประชากรเบาบางที่สุดเมื่อเทียบกับแหล่งที่อยู่อาศัยอื่น ๆ ในโลก จึงควรมีการเก็บข้อมูล ส่งเสริมแหล่งมรดกที่ตกสำรวจอยู่นี้ เพื่อเป็นตัวอย่างแสดงถึงความหลากหลายของมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของภูมิภาคแปซิฟิกให้โลกได้รู้

การประชุมที่เมืองไครสต์เชิร์ช (Christchurch) (บันทึกของบรรณาธิการ การประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ครั้งที่ 31 ซึ่งจัดขึ้นที่ประเทศนิวซีแลนด์ ระหว่างวันที่ 28 มิถุนายน - 2 กรกฎาคม 2550) มีการเปิดตัวโครงการจัดตั้งกองทุนแปซิฟิก เพื่อนานาชาติจะได้ช่วยกันบริจาคด้วยความพยายามในหลาย ๆ ด้าน กองทุนนี้จะช่วยให้การปฏิบัติตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกในภูมิภาคแปซิฟิกได้รู้ดีหน้าไป

ศิลาจารึกแห่งหุบเขาทวีเฟลฟอนเทน

(Grave engraving)

สิงหชาติ ไตรจิตต์ : แปล

© ศิลปะภาพเขียนสมัยใหม่ สตรี ออริส

ยิปซัฟ, ตะมิ่ง และสิงโตลายจุด ที่มีมิ่งเท้า 4 เท้า ในภาพศิลาจารึกที่มีชื่อเสียงที่สุดภาพหนึ่ง ณ ทวีเฟลฟอนเทน

ณ ทวีเฟลฟอนเทน ประเทศนามิเบีย งานศิลปะกรรมจารึกบนแผ่นศิลานี้ล้ำค่าแห่งนี้ได้ขึ้นทะเบียน
ในบัญชีมรดกโลก และจากหินก้อนใหญ่ๆ ณ หุบเขาแห่งนี้ เราได้เรียนรู้ว่า มนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์
ที่พำนักอาศัยในแถบนั้นมองโลกของมันเป็นอย่างไร

ในแถบภาคเหนือตอนกลางในเขตตะวันตกของนามิเบีย มีหุบเขาค่อนข้างโดดเดี่ยวทางไกลในสภาพแวดล้อมที่เกือบจะเป็นทะเลทราย ในหุบเขาแห่งนี้มีภาพศิลาจารึกที่น่าทึ่งที่สุดในแอฟริกาตอนใต้และนับเป็นงานศิลปะกรรมจารึกบนศิลาซึ่งยากที่จะหางานอื่นใดทัดเทียมได้ แหล่งงานศิลปะกรรมบนศิลาจารึกอันเลื่องชื่อนี้เป็นที่รู้จักในชื่อที่ไม่ถูกต้องว่า **ทวีเฟลฟอนเทน** (Twiefelfontein) เป็นคำในภาษาแอฟริกันส์ หมายถึง “น้ำพุที่ไม่น่าไว้วางใจ” แท้ที่จริงแล้วน้ำพุในหุบเขานี้ไม่เหมือนน้ำพุเท่าใดนัก มีขนาดเล็กแต่ก็ไว้น้ำเนื้อเชื่อใจได้ดีทีเดียว ชื่อในภาษาดามาราว่า/Ui-//Ais หรือ

“แอ่งน้ำพุ” นั้นดูน่าจะเหมาะสมกว่า เมื่อคุณขับรถเข้าไปในหุบเขาแห่งนี้คุณจะรู้สึกทึ่งทีเดียว เพราะพื้นทรายสุดลูกหูลูกตานั้นคือ แม่น้ำที่แห้งขอด และที่น่าทึ่งยิ่งกว่า คือ หุบเขาสองด้านและศิลาจารึกก้อนโต ๆ ที่ดูเหมือนจะพังทลายลงมาสู่เบื้องล่างอยู่ทุกขณะจิต บนศิลาเหล่านี้แหละ ที่ผู้เคยพำนักอาศัยอยู่ในหุบเขานี้ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ได้เลือกที่จะบ่งบอกว่าตนมองเห็นโลกเป็นอย่างไร

ดร.อีริค เวนท์ (Dr.Eric Wendt) หนึ่งในนักโบราณคดียุคแรกเริ่มของนามิเบียกล่าวว่า เราทราบเรื่องดังกล่าวจากการอพยพก่อนหน้าทีชาวยุโรปจะมาล่าอาณานิคม มีคน

2 กลุ่มอาศัยอยู่ในหุบเขาแห่งนี้มาเป็นระยะเวลายาวนาน โบราณวัตถุที่ขุดค้นขึ้นมาได้แสดงให้เห็นว่า นักล่าสัตว์และนักหาของป่านั้น เป็นบุคคลกลุ่มแรกๆ ที่เข้ามาทำนกออาศัยอยู่ในหุบเขาแห่งนี้ บรรดาโบราณวัตถุดังกล่าว บ่งบอกถึงยุคหินเก่า ซึ่งมีอายุระหว่าง 6,000-2,000 ปีมาแล้ว นักล่าสัตว์และนักหาของป่ายุคหินเหล่านี้เป็นผู้สร้างศิลปะจากรีกดังกล่าว และอาจรวมทั้งภาพเขียนทั้งหมดอีกด้วย ภาพเขียนเหล่านี้เป็นภาพจากจินตนาการ แสดงให้เห็นถึงสัตว์และมนุษย์ หลังจากนั้นเมื่อประมาณ 2,000-2,500 ปีมาแล้ว กลุ่มที่ 2 จึงอพยพมาตั้งถิ่นฐานในหุบเขาดังกล่าว กลุ่มนี้เป็นชนเผ่า Khoekhoen ที่ไล่ต้อนปศุสัตว์ของตน ซึ่งได้แก่ แกะและแพะ และปั้นหม้อเซรามิกอีกด้วย เห็นได้ชัดว่างานศิลปะบนศิลารีกของชาวปศุสัตว์เหล่านี้แตกต่างจากศิลปะของบรรดานักล่าสัตว์และนักหาของป่าโดยสิ้นเชิง เพราะนั่นเป็นงานที่มีรูปทรงเรขาคณิต แต่ที่หุบเขาทวีเฟลฟอนเทนแห่งนี้ได้แสดงรูปวงกลมประดับด้วยจุด รวมทั้งมีจุดเป็นแถวอีกด้วย

เรามีความรู้เกี่ยวกับงานศิลารีก และภาพเขียนของนักล่าสัตว์ในแอฟริกาตอนใต้ มากกว่าภาพจินตนาการทรงเรขาคณิตอันน่าฉงนฉงายของนักปศุสัตว์เสียอีก แท้ที่จริงแล้ว เราทราบถึงความแตกต่างดังกล่าว ก็เพราะผลงานของ สเวน อุซมัน (Sven Ouzman) และ เบนจามิน สมิธ (Benjamin Smith) สองนักวิจัยศิลปะศิลารีกซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในแอฟริกา โดยช่วยให้เราเข้าใจได้มากขึ้นถึงการอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในแอฟริกาตอนใต้ และคติในการสร้างงานศิลปะบนศิลารีกดังกล่าว

ได้คาดการณ์กันไปต่างๆ นานาว่าหุบเขาทวีเฟลฟอนเทนมีงานศิลารีกและภาพเขียนเป็นจำนวนเท่าใด แต่เป็นการยาก และแท้ที่จริงแล้วเราอาจไม่สามารถบอกจำนวนที่แน่นอนได้ เอิร์นสท์ เชิร์สส์ (Ernst Scherz) นักวิชาการผู้จัดทำเอกสารเกี่ยวกับงานศิลปะของศิลารีก

ในนามิเบียซึ่งไม่มีผู้ใดตัดเทียมได้ กล่าวว่ามีประมาณ 2,500 ชิ้นด้วยกัน แต่ในปัจจุบันประมาณกันว่ามีจำนวนถึงกว่า 5,000 ชิ้นเลยทีเดียว

การล่าสัตว์เป็นการติดต่อสื่อสารต่อกันอย่างไร

ภาพเขียนและภาพศิลารีกในแอฟริกาตอนใต้ตั้งที่เราเห็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเราเชื่อว่าเป็นผลงานของบรรดานักล่าสัตว์และนักหาของป่านั้น แสดงถึงโลกซึ่งมนุษย์และสิ่งที่มีชีวิตได้ติดต่อสื่อสารกัน รวมทั้งความพยายามมากมายหลากหลายเพื่อธำรงไว้ซึ่งพลังเหนือธรรมชาติในทุกภาคส่วน พลังเหนือธรรมชาติซึ่งพลังไหลไปมาโดยมิขาดสาย ในระหว่างหมู่สัตว์ด้วยกัน กับสิ่งมีชีวิตที่เคลื่อนไหวได้และเคลื่อนไหวไม่ได้รวมทั้งกับหมู่มนุษย์ด้วยกัน ช่วยสืบสานโลกที่บรรดานักล่าสัตว์และนักหาของป่าเหล่านี้พำนักอาศัยให้ดำรงคงอยู่

หุบเขาทวีเฟลฟอนเทน ในยามอาทิตย์อัสดง

ในส่วนของมนุษย์นั้น ไม่ว่าจะจะเป็นนักล่าสัตว์ที่เก่งกาจ นักหาของป่า พ่อมด หมอผี แม่หรือพ่อ หรือลูกหลานล้วนมีความรู้สึกนึกคิด และในขณะที่ใช้ชีวิตประจำวันก็ย่อมสัมผัสทั้งมนุษย์ด้วยกันและสัมผัสกับธรรมชาติ จึงช่วยสืบสานต่อโลกของตนโดยอาศัยกิจกรรมต่างๆ เช่น การล่าสัตว์ การหาของป่า การมีเพศสัมพันธ์ และการทรงเจ้า

เป็นต้น ภาพเขียนบนศิลามักจะแสดงเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนภาพการล่าสัตว์นั้นเป็นที่แพร่หลายในแถบแอฟริกาตอนใต้ รวมทั้งภาพเขียน ณ หุบเขาทวีเฟลพอนเทนด้วย

เป็นเวลานานทีเดียวที่เราเข้าใจกันว่า ภาพการล่าสัตว์และ/หรือ องค์กรประกอบต่าง ๆ นั้น แสดงให้เห็นถึงความพยายามของนักล่าสัตว์และนักหาของป่าในการแสวงหาอาหาร สิ่งที่เราอนุมานเอาเองเกี่ยวกับวิธีที่นักล่าสัตว์และนักหาของป่าทั่วโลกมองถึงการล่าสัตว์นั้น เป็นความคิดดี ๆ แม้ที่จริงแล้วการล่าสัตว์ยังคงแสดงถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างสิ่งที่มีชีวิตในโลกเรา ที่มีความรู้สึกนึกคิดรวมสองสิ่ง นั่นก็คือ มนุษย์เราเองและสัตว์ที่มีใช้ เป็นมนุษย์ สำหรับนักล่าสัตว์และนักหาของป่าแล้ว การล่าสัตว์มีใช้เป็นแต่เพียงการหาอาหารเท่านั้น แต่เป็นวิธีการที่ต้องใช้ความชำนาญ เพื่อสืบสานโลกแห่งพลังเหนือธรรมชาติ ให้ดำรงคงอยู่ต่อไป ผู้ถูกล่าเป็นผู้ให้อาหารและทำให้อยู่รอด ส่วนผู้ล่าจะคอยติดตามดูแลให้คนในเผ่าของตนเคารพในพฤติกรรมการณ์ให้ดังกล่าว่า ในหมู่นักล่าสัตว์และนักหาของป่าในแอฟริกาตอนใต้ ได้แสดงภาพพฤติกรรมต้องห้ามในการล่าสัตว์ไว้เป็นจำนวนมากมาย เมทีแอส กูเอนเทอร์ (Methias Guentier) นักมานุษยวิทยาของแคนาดา ผู้ซึ่งดำเนินงานวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาในชนเผ่าซาน (San) ในแอฟริกาตอนใต้เป็นเวลาหลายสิบปีมาแล้ว เชื่อว่า “พฤติกรรมต่าง ๆ ในการล่าสัตว์ทุกครั้งสื่อให้เห็นถึงความเห็นอกเห็นใจ แสดงถึงการยอมรับเป็นนัย ๆ ว่า สัตว์นั้นเป็นญาติของเราที่มีความรู้สึกนึกคิดและมีศีลธรรมจรรยา”

บางอย่างที่เราไม่คุ้นเคย

บรรดาศิลาจารึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจารึก ณ ทวีเฟลพอนเทน ไม่ค่อยมีภาพมนุษย์ ศิลาจารึก ณ ทวีเฟลพอนเทนนั้นส่วนใหญ่แสดงภาพสัตว์และรอยเท้า แต่ภาพสลักเหล่านี้หลายภาพ มีใช้เป็นแต่เพียงภาพสัตว์และรอยเท้า

เสมือนจริงเท่านั้น หลายภาพมีองค์ประกอบที่แสดงให้เห็นว่าเรายังไม่คุ้นในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนและสัตว์ ภาพสัตว์หลายภาพแสดงลักษณะ “ที่ไม่เหมือนจริง” ตัวอย่างเช่น แรดหลายตัวมีนอยาวเกินจริง รอยเท้าสิงโตหลายรอยมีมากกว่าสี่นิ้ว บางครั้งยีราฟก็มีคอยาวเกินขนาด ลักษณะ “ที่ไม่เหมือนจริง” เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า มนุษย์ในยุคคนนั้นมีความเชื่อว่าบรรดาสัตว์ก็มีส่วนสำคัญในการดำรงรักษาไว้ซึ่งพลังเหนือธรรมชาติดังกล่าว

นักศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งนามิเบียกำลังลอกศิลาจารึก

ศิลาจารึกแห่งทวีเฟลพอนเทน ช่วยให้เราเข้าใจดีขึ้นถึงโลกของนักล่าสัตว์และนักหาของป่าที่เคยอยู่ในแถบนั้นในอดีตที่ผ่านมา ในปัจจุบันภัยธรรมชาติค่อย ๆ ทำลายมรดกทางวัฒนธรรมของแอฟริกาตอนใต้ไปอย่างช้า ๆ พร้อมกันนี้ก็มิภัยจากการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งอันแสนเศร้าที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม งานศิลปะบนแผ่นศิลาแห่งหุบเขาทวีเฟลพอนเทนยังคงแสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าต่าง ๆ ผู้ซึ่งได้สร้างสรรค์มรดกอันล้ำค่าที่มีสามารถหาสิ่งใดมาทดแทนได้

เกาะคอร์ฟู หญิงชราผู้น่าเกรงขาม กับเก้าอี้พลาสติก

(The Grand old lady and the plastic chairs)

สิงหชาติ ไตรจิตต์ : แปล

ภูมิทัศน์เกาะคอร์ฟูเมื่อมองจากป้อมเก่า

© วิทยาลัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา ราชภัฏ

บนชายขอบระหว่างฝั่งตะวันออกและตะวันตกของเกาะคอร์ฟูซึ่งมีลักษณะทางภูมิศาสตร์คล้ายรูหัวที่ทอดตัวจากทะเลไอโอเนียนไปสู่ทะเลเอเดรียติกไม่ไกลจากประเทศอิตาลี ถนนสายเล็กๆ บนเกาะคอร์ฟูเพิ่งได้รับการประกาศให้เป็นแหล่งมรดกโลก ทั้งนี้เพราะถนนเส้นนี้มีกลิ่นอายในอดีตที่ย้อนไปถึงสมัยอาณาจักรโรมัน ไบเซนไทน์ และเวนิช ซึ่งคาเทรีนา ซาคาโรปูลู (Katerina Zacharopoulou) ศิลปินชาวกรีก จะพาเราไปเยี่ยมชมถนนสายดังกล่าว

นานมาแล้ว เกาะคอร์ฟูเป็นจุดหมายปลายทางที่โปรดปรานของเหล่านักท่องเที่ยวจากทั่วทุกหนทุกแห่ง สังคมชาวเมืองในยุค 1960 (พ.ศ. 2503) กลุ่มนักท่องเที่ยวกรีก และนักวิชาการ แม้แต่ชาวกรีกเองที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่ไกลที่สุดของประเทศ ทุกคนต่างประสงค์จะเดินทางมาที่นี่ ด้วยเหตุผลที่ดีทีเดียว เป็นความจริงที่ว่าสถานที่ เช่น เกาะคอร์ฟูนี้ ที่ซึ่งบุคคลสำคัญ ๆ เช่น ไดโอนิซอส โซโลมอส (Dionysos Solomos) ฌอง คาโป แห่งอิสเตรีย (Jean capo of Istria) และลอเรนซ์ เดอแรล (Lawrence Derrell) ได้เคยพำนักอาศัยปกครอง หรือกล่าวพรรณนาถึงไว้นั้น ย่อมมีรังสีที่เปล่งประกายเด่นกว่าความงามตามธรรมชาติ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วความงามตามธรรมชาติของคอร์ฟูก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกาะนี้มีชื่อเสียงเลื่องลือไปกว้างไกล

ณ ที่นี้เช่นเดียวกับที่อื่น ๆ ทุกคนล้วนมีจินตนาการเกี่ยวกับสถานที่นี้ ซึ่งสำหรับดิฉันแล้วมันมิใช่การวาดภาพ

ซะทีเดียว ฉันยังจำความประทับใจนั้นได้ ครั้งเมื่อมาถึงเกาะคอร์ฟูเป็นครั้งแรกสมัยยังเป็นเด็กอยู่ คุณแม่ของฉันนั้นเป็นคนบนเกาะคอร์ฟูอยู่แล้ว แต่คุณพ่อฉันได้ตกหลุมรักเกาะคอร์ฟูเสียจนแทบจะตัดสวาทกับเมืองคอนสแตนติโนเปิลซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของท่านเลยทีเดียว ความแตกต่างระหว่างตะวันออกกับตะวันตกทำให้ฉันรู้สึกเสมือนว่าตนเองมาจากสถานที่ที่ยากจะอธิบาย ถ้าจินตนาการว่าฉันเป็นคนเมืองอื่นและได้มาเยือนเมืองหนึ่งในยุโรป ซึ่งในขณะที่เรือกำลังค่อย ๆ เทียบท่าฉันนั้น ฉันมีความรู้สึกที่เกาะแห่งนี้เป็นจุดหมายปลายทางซึ่งเทพธิดาได้กำหนดมาเพื่อให้แสงสว่างหาสิ่งลึกลับต่าง ๆ ต่อมาฉันจึงเข้าใจว่าจินตนาการที่ไร้เดียงสาแบบเด็ก ๆ นั้น ได้แรงบันดาลใจจาก 2 สิ่งด้วยกัน คือ บรรดาหลังคาบ้านบนเกาะคอร์ฟู และภูมิทัศน์โดยรอบซึ่งแสนจะโรแมนติกอย่างแทบไม่น่าเชื่อ

คอร์ฟูมีชาวเมืองที่ดำรงชีวิตแบบคนอิตาลีเลียน ชาวบ้าน

ทั้งหมดซึ่งในขณะนั้นสำหรับฉันแล้วดูเหมือนเป็นลูกชายของเจ้าของที่ดินที่ร่ำรวย บรรยากาศของชีวิตยามราตรีในทศวรรษ 1960 ปรากฏให้เห็นบุคลิกภาพของอริสโตเติล โอนัสซิส “ผู้ร่ำรวยที่สุดในโลก” ที่สะท้อนภาพชีวิตของชาวบ้านได้ และเกาะคอร์ฟูนั้นสำหรับฉันแล้วก็ประหนึ่งกับการได้เปิดอ่านหนังสือเทพนิยายเลยทีเดียว

ถนนสายเล็ก ๆ ในคอร์ฟูเต็มไปด้วยกลิ่นอายของประวัติศาสตร์ เป็นประวัติศาสตร์ที่มีรากเหง้าของยุโรป เพียงพร้อมด้วยบรรดาขุนนาง ชนชั้นสูง นักอักษรศาสตร์ จิตรกร และนักดนตรี มีทั้งการต่อสู้เพื่อเสรีภาพ พวกหัวใหม่ และหัวเก่า ป้อมปราการและพระราชวังต่าง ๆ ชนบทธรรมเนียมพื้นบ้าน และประเพณีต่างชาติ กระทั่งของชาวบ้าน และคฤหาสน์อันหรูหรา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่ามนุษยชนนั้นมีความแตกต่างหลากหลายกันเพียงใด

การค้นหากองถ้ำ

อย่างน้อยสำหรับฉัน คอร์ฟูมิใช่เกาะสำหรับพักผ่อนในช่วงวันหยุด ดังที่ลอเรนซ์ เดอร์แรล ผู้เคยพำนักอยู่ที่นั่นได้กล่าวไว้ว่า “ประเทศอื่น ๆ อาจช่วยคุณแสวงหาวิถีชีวิตชนบทชนบทประเพณี หรือภูมิทัศน์นี้ แต่กรีซนั้นช่วยให้คุณได้พบสิ่งที่ลึกซึ้งยิ่งกว่า ซึ่งอาจเป็นการค้นพบตัวคุณเองก็ได้” แน่นนอน คอร์ฟูนั้นอยู่ในประเทศกรีซ แต่ก็เหมือนสะพานในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ที่โยงโยตะวันออกและ

ตะวันตกเข้าด้วยกัน นอกจากจะช่วยให้คุณได้ค้นพบตัวเองแล้ว เกาะนี้ยังปลุกเร้าความเป็นมนุษย์ในตัวคุณ เป็นความเศร้าร่ำรวย โหยหา สิ่งที่ไม่อาจบรรยายได้ถูก เป็นความหนักหน่วงเปรียบเสมือนการตกหลุมรักคนหนึ่งในลักษณะหัวปักหัวปำอย่างช่วยไม่ได้

วงดนตรีมีมากมายในเทศกาลช่วงเดือนสิงหาคมในคอร์ฟู

© ผลิตภาพบนเว็บไซต์ ออริสตัน

เราทุกคนย่อมมีสวรรค์ของตนเอง เกาะคอร์ฟูซึ่งมีนักท่องเที่ยวมากมาย มีชีวิตที่อิสระเสรี ทะเลสีคราม และโรงแรมหลากสีสันนั้น ย่อมมิใช่สวรรค์เป็นแน่ สวรรค์ที่แท้จริงอยู่บนรอยยิ้มของหญิงสาวคอร์ฟู ซึ่งโผกผมด้วยผ้าสีขาว พวกเขาจะนั่งบนบันไดบ้านของเธอในตอนบ่ายที่อาจืออส มาริคอส (Aghios Maricos) และทำตนประหนึ่งกับไม่รู้ว่าเพียงอีกสองก้าวถัดจากหมู่บ้านอันแสนสงบของเธอในอิปซอส (Ypsos) จะมีมอเตอร์ไซด์หลายร้อยหลายพันคันที่ส่งเสียงคำรามไปตามถนนหลายสาย ซึ่งมุ่งไปสู่โรงแรมเล็ก ๆ ร้านอาหาร ร้านกาแฟ บาร์ และไนต์คลับที่มีอยู่มากมายตามชายฝั่งทะเล และสวรรค์อันแท้จริงนั้นอยู่ในเมืองในช่วงเดือนตุลาคม เมื่อคุณเดินเรื่อย ๆ ไปตามซอยเล็กซอยน้อยและพบร้านหนังสือชื่อ “O Plous” (ทางข้าม) ก่อนที่คุณจะหลบฝนที่ตกลงมาโดยไม่คาดฝันในร้านกาแฟลิสตัน (Liston) สวรรค์อันแท้จริงคือกลิ่นหอมอบอวลยากที่จะเดาว่ามาจากแหล่งใด อาจเป็นการผสมผสานของกลิ่นไอทะเลกลิ่นจากต้นไซเปรส ไอดินที่ชุ่มฉ่ำและดอกมะลิ กลิ่นจากบ้านเก่าอันแสนอบอุ่น และหญ้าเปียกชื้นก็เป็นได้

คอร์ฟู

ชาวคอร์ินซัสได้เข้ามายึดครองคอร์ฟู เมื่อ 734 ปีก่อนคริสตกาล ต่อจากนั้นมากก็มีพวกโรมัน ไบเซนไทน์ เวนิส ฝรั่งเศส และอังกฤษที่เข้ามาครอบครองเกาะอันแสนงดงามแห่งนี้ มีเมืองเก่าที่มีชื่อว่าคอร์ฟูเช่นเดียวกัน ซึ่งเพิ่งได้ขึ้นบัญชีเป็นมรดกโลก และยังมีร่องรอยแสดงให้เราะลึกถึงยุคต่าง ๆ ในอดีตที่ผ่านมา [\(โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่เว็บไซต์\)](#)

บนชั้นสูงในเมืองใหญ่

ในโลกเรานี้มีเมืองต่าง ๆ หลายแห่งที่มีความคึกคัก มีสถาปัตยกรรมอันเลื่องชื่อกันมากมายหลายแห่ง ภูมิภาคก็สวยบาดใจ พร้อมด้วยหาดทรายอันน่าพิศวง และคอร์ฟูก็มีใช่เป็นเมืองเดียวในโลกที่มีคุณลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าว แต่ในขณะที่เดียวกันคอร์ฟูก็มีเอกลักษณ์ที่เป็นของตนเอง หลังจากที่เรามาเที่ยวที่นั่นเพียงครั้งเดียวในช่วงเทศกาลอีสเตอร์ เราจะได้เห็นความน่าพิศวงของคอร์ฟูที่แปรเปลี่ยนจากบรรยากาศของการไวท์ทุกซ์มาเป็นกรีนเร็งเจลิมฉลอง วงดนตรีซึ่งนักดนตรีส่วนใหญ่เป็นหนุ่มหล่อผมทองจะเล่นกันมากมายหลายวงอยู่ในเมือง ทั้งยังมีดอกไม้ไฟอันน่าตื่นตาตื่นใจจากป้อมปราการอีกด้วย

ชาวคอร์ฟูมีความภาคภูมิใจในเกาะของตนและหากจะกล่าวตามความเป็นจริงแล้ว ชาวคอร์ฟูรู้สึกว่าคุณเกาะนั้นมีความเหนือกว่าชาวกรีกจากแถบอื่น ๆ และคุณอาจจะแย้งว่าชาวเกาะคริตและชาวเกาะไซคลาดิส ก็มีความทะนงตนเช่นเดียวกันแต่อาจด้วยเหตุผลอื่น และสิ่งนี้ก็ก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นประวัติศาสตร์ ซึ่งมีใช้สิ่งที่ฉันกำลังกล่าวถึงอยู่

ฉันหมายความว่าสำหรับตัวฉันแล้ว ชาวคอร์ฟูมีอารยธรรมอันเก่าแก่สืบทอดกันมา มีทั้งความเก่าแก่ และความทันสมัยด้วยในขณะที่เดียวกัน ชาวคอร์ฟูนั้นเป็นคนกรีกแต่ก็มีความเป็นอิตาเลียนปนอยู่ด้วย และชาวคอร์ฟูเองมีความภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของตนแต่ในขณะที่เดียวกันก็ทำลายมรดกดังกล่าวด้วยเหมือนกัน คุณอาจบอกว่าทุกหนทุกแห่งในกรีซก็เป็นเช่นนี้แหละ แต่ในคอร์ฟูนั้นบางครั้งความแตกต่างดังกล่าวจะเห็นได้อย่างชัดเจนทีเดียว เป็นไปได้หรือไม่ที่อดีตกาล ธรรมชาติ และกระแสโลกาภิวัตน์จะอยู่ควบคู่กันไป โดยไม่ก่อให้เกิดผลร้ายแต่อย่างใด

คอร์ฟูนั้นเปรียบเสมือนชนชั้นสูงในเมืองใหญ่ ที่ต้องทนทุกข์ทรมานจากเก้าอี้พลาสติก เธอต้องจำทนกับอาหารจานด่วน เหล่ามอเตอร์ไซด์ และความกักขะ ซึ่งเธอจำเป็นต้องได้รับการทะนุถนอมเช่นเดียวกับสตรีผู้นำเกรงขามในอดีต แต่ดังที่เราทราบกันดีในยุคปัจจุบันเช่นเดียวกับทุกหนทุกแห่งในโลก บรรดาสตรีผู้นำเกรงขามล้วนประสบปัญหาอุปสรรคกันโดยถ้วนหน้า

หญิงผู้นำเกรงขาม ที่ประสบปัญหาเก้าอี้พลาสติกบนเกาะคอร์ฟู

© สีสันที่ภาพถูกแก้ไขโดย อธิษฐ์

ป้อมแดงแห่งกรุงเดลี : สวรรค์และนรกบนดิน ของกษัตริย์ชาห์ ชหาน

(Shah Jahan's heaven and hell : the Red Fort in Delhi)

ครีโน้ย โปวาทอง : แปล

ป้อมแดงแห่งกรุงเดลี นับเป็นเพชรเม็ดงามของสถาปัตยกรรมแบบโมกุล ปรากฏการณ์กษัตริย์ ชาห์ ชหาน จักรพรรดิองค์ที่ 5 ของราชวงศ์โมกุลแห่งอินเดีย โปรดให้สร้างขึ้นในรูปแบบที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่น ที่เรียกกันว่าแบบชาห์ ชหาน แม้กาลเวลาจะไถ่ล่องเลยไป มรดกโลกแห่งใหม่นี้กลับมีความสำคัญยิ่งขึ้นในเชิงประวัติศาสตร์ เพราะมาบัดนี้ปรากฏการณ์กล่าวได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นเอกราชของอินเดีย แต่สำหรับองค์ผู้โปรดให้สร้างขึ้นแล้ว ป้อมแดงคือ สวรรค์บนดิน....แต่ต่อมาได้กลับกลายเป็นนรกของพระองค์ไป

“หากสวรรค์บนดินมีจริง ก็ย่อมอยู่ ณ ที่นี้ตรงนี้แหละ” ณ ประตูทางเข้า กาลา-อะ-มูบารัคคา หรือป้อมแดง ปรากฏแผ่นศิลาจารึกบทกลอนอันเลื่องชื่อของอามีร์ กุสเรากวีชาวเปอร์เซีย บทกลอนอันสุดซึ้งดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงเจตจำนงของสถาปนิกในกษัตริย์ชาห์ ชหาน โดยออกแบบป้อมปราการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับสวรรค์ดังที่บรรยายไว้ในคัมภีร์กุรอาน และมีลักษณะคล้ายคลึงกับที่บรรยายถึง ณ เมืองสปาฮานแห่งอิหร่าน

อาบู ทาลิบ กาลิม กวีในราชสำนักของกษัตริย์ ชาห์ ชหาน ได้กล่าวพรรณนาไว้ว่า “สถาปนิกเหล่านี้ได้บรรจุสลักดอกไม้หินอ่อนไว้ มีลักษณะละม้ายคล้ายของจริง และดูเหมือนจะมีกลิ่นหอมยิ่งกว่าดอกไม้จริงเสียอีก”

ป้อมแดงของกษัตริย์ ชาห์ ชหาน (เดลีเก่า)

© สหพันธ์ภาษาพื้นถิ่น/โรงเรียน เชียง

ชาวโลกรู้จักกษัตริย์ชาห์ ชหาน ในฐานะกษัตริย์ผู้ทรงมีความพิสดายใน มุมตัส มาฮาล หรือ “ดวงประทีปแห่งราชวัง” มหาสิ่งศักดิ์โปรดของพระองค์ สุดท้ายจะพรรณนาเมื่อพระนางได้สิ้นพระชนม์ในปี พ.ศ. 2074 (ค.ศ. 1631) พระองค์โปรดให้ช่างก่อสร้างรวม 20,000 คน ลงมือก่อสร้าง **ทัชมาฮาล** ขึ้นที่เมืองอาครา ที่ฝังพระศพอันเลื่องชื่อเพื่อเป็นที่ระลึกแก่พระนาง มุมตัส มาฮาล โบราณสถานแห่งนี้ได้รับการขึ้นทะเบียนไว้ในบัญชีมรดกโลกในปี พ.ศ. 2516 (ค.ศ. 1983) แท้ที่จริงแล้วกษัตริย์พระองค์นี้ทรงเป็นจักรพรรดิผู้เกรียงไกร ทรงนำความรุ่งโรจน์มาสู่ราชวงศ์โมกุล ซึ่งจักรพรรดิบาบัวร์ได้ทรงสถาปนาขึ้นในศตวรรษที่ 16 จักรพรรดิพระองค์นี้ มีพระฉายาว่า “เสือดาว” ทรงสืบเชื้อสายมาจากทามาเมอร์เลน นครของผู้เกรียงไกรผู้ทรงสร้าง **สมาซันท์** มรดกโลกอันล้ำค่านับแต่ศตวรรษที่ 14 อีกแห่งหนึ่ง ปัจจุบัน สมาซันท์ ตั้งอยู่ในอุซเบกิสถาน

ย่อมไม่เป็นที่กังขาตั้งแต่อย่างใดเลยว่ากษัตริย์ชาห์ ชหาน ทรงเป็นนักก่อสร้างผู้ชื่นชมในงานศิลปะที่ยิ่งใหญ่ที่สุดแห่งราชวงศ์โมกุล มรดกอันล้ำค่าจากพระองค์ท่าน คือ

กำแพงของป้อมแดงที่มีความยาวกว่า 2 กิโลเมตร

กาลา-อะ-มูบารัคคา หรือป้อมแดงนั้นเป็นปราการ ณ ใจกลางกรุงเดลี ซึ่งเป็นเมืองหลวง โดยเป็นทั้งพระราชวังของจักรพรรดิและเป็นทำเนียบรัฐบาลด้วยในขณะเดียวกัน

เมืองหลวงสีแดงแห่งใหม่

เมื่อพระองค์ทรงตัดสินใจให้ย้ายเมืองหลวงจากอัครา มา ณ กรุงเดลี ในปี พ.ศ. 2181 (ค.ศ. 1638) พระจักรพรรดิทรงรับสั่งให้สร้าง “สวรรค์บนดิน” ของพระองค์ขึ้นบนชายฝั่งแม่น้ำยมุนา เช่นเดียวกับที่ชมาฮาลโนสมัยนั้นเมืองนี้มีชื่อตามพระนามของกษัตริย์ผู้ทรงสร้างคือ ซาห์ททานาบัต ซึ่งในปัจจุบันเรียกกันว่า กรุงเดลีเก่า

การก่อสร้างป้อมแดงนั้นเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2182 (ค.ศ. 1639) และเสร็จสิ้นลงในปี พ.ศ. 2191 (ค.ศ. 1648) ปราการแห่งนี้จุคนได้ถึง 3,000 คน นับเป็นปราการแห่งแรกของราชวงศ์โมกุลที่เป็นพระราชวังด้วย โดยสร้างขึ้นเป็นรูปตารางเรขาคณิตในลักษณะ 8 เหลี่ยม ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของราชวงศ์นี้ ส่วนใหญ่ของปราการสร้างด้วยอิฐฉาบด้วยหินทรายหรือหินอ่อนสีแดง เป็นสถาปัตยกรรมที่ผสมกลมกลืนกันระหว่างแนวเปอร์เซีย ตูร์ก และอินเดีย แต่ยังคงไว้ซึ่งลักษณะของอิสลาม เราเรียกรูปลักษณะอันโดดเด่นที่มีองค์ประกอบเป็นทรงเรขาคณิตอันซับซ้อนนี้ตามพระนามของพระจักรพรรดิว่า ซาห์ททานา

ปราการนี้เชื่อมต่อกับป้อม ซาลิมการ์ธ ทางทิศเหนือ โดยกษัตริย์ ซาห์ ชูร์ ทรงโปรดให้สร้างป้อมนี้ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2089 (ค.ศ. 1546) กำแพงป้อมแดงนั้นทอดยาวไปไกลกว่า 2 กิโลเมตร มีความสูงลดหลั่นกันไป ตั้งแต่ 14 เมตร ทางด้านแม่น้ำ จนถึง 36 เมตร ทางเขตเมือง ทางเข้าปราการมี 2 ประตูด้วยกัน ได้แก่ ประตูเดลฮี และประตูลาฮอร์ ประตูแรกนั้นเป็นทางเข้าสำหรับทหารและข้าราชการบริหารส่วนประตูที่ 2 ซึ่งหันหน้าไปทางเมืองละฮอร์และจัตตา จก (ตลาดท้าววัง) นั้นสงวนไว้สำหรับผู้มาเยือนและพระจักรพรรดิโดยเฉพาะ มีถนนกว้างจากทิศเหนือจรดใต้เลียบไปตามตลาดถนนนี้จึงเปรียบเสมือนเส้นคั่นระหว่างค่ายทหารทางทิศตะวันตกกับพระราชวังทางทิศตะวันออก

เมื่อ ดิวาน-อี-อัม เดินทางมาถึงห้องพระโรงใหญ่ จะทรงผ่านทอกลอง ซึ่งเป็นอาคารทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าสร้างขึ้นสำหรับนักดุริยางค์ ในห้องพระโรงนี้มีบัลลังก์ตั้งตระหง่านอยู่ ประดับด้วยหินมีค่า งดงาม อลังการและน่าเกรงขาม ทัดเทียมกับบัลลังก์แห่งกษัตริย์โซโลมอน แท้ที่จริงแล้วอาจจำลองมาจากบัลลังก์นี้มากเป็นได้

เมื่อ ดิวาน-อี-อัม ทรงพระดำเนินต่อไปยังห้องพระโรงส่วนพระองค์ เพื่อทรงให้บรรดาอำมาตย์และข้าราชการเข้าเฝ้านั้น ยังมีอีกบัลลังก์หนึ่งที่อยู่สูงกว่าเสียอีก บัลลังก์องค์นี้ประดับด้วยทับทิมกว่า 100 เม็ด พร้อมกับมรกตอีกจำนวนเดียวกัน ส่องสว่างไปยังประติมากรรมในทรงมยุราคู่ ซึ่งตั้งตระหง่านอยู่เบื้องหลังบัลลังก์ ประดับประดาด้วยเพชร มณีสีคราม และไข่มุกอันล้ำค่าอีกมากมาย กษัตริย์นาดีร์ ซาห์ ทรงชั่งชิงบัลลังก์มยุราอันเลื่องชื่อนี้มาจากอิหร่านหลังเสร็จศึกสงคราม ต่อมาในปี พ.ศ. 2282 (ค.ศ. 1739) หรือ 100 ปีต่อมา หลังจากเริ่มก่อสร้างป้อมแดง “พระเจ้านโปเลียนแห่งเปอร์เซีย” ก็ทรงทำลายล้างและเผาผลาญกรุงเดลีเสียสิ้น

เมื่อเสร็จสิ้นพระราชกิจการบ้านเมืองแล้ว กษัตริย์

ชาติ ขหานจะเสด็จไปยังคาส มาฮัล ตำหนักส่วนพระองค์ ประกอบด้วยห้องบรรทม ห้องสวดมนต์ และห้องสูงสำหรับมีพระราชดำรัสต่อพสกนิกร นอกจาก คาส มาฮัลแล้ว ยังมีตำหนักหินอ่อนสีขาวเรียบแม่น้ำยมนาอีกหลายองค์โยงโยต่อกันด้วยสายน้ำอันพร่างพราย ที่มีชื่อว่า นาร์-อี-เบฮิชท์ หรือสายน้ำแห่งสวรรค์

เพื่อพักผ่อนพระวรกาย กษัตริย์ชาติ ขหานจะเสด็จไปยังห้องสรงทองหนึ่ง ที่ซึ่งชุ่มน้ำไปด้วยน้ำร้อนและน้ำเย็นจากท่อส่งน้ำ ผนังห้องสรงมีลวดลายดอกไม้เปรียบเสมือนทรงประทับอยู่ในอุทยาน ทางด้านทิศใต้ปลายสุดของพระตำหนักชุดนี้ก็คือ สวรรค์ หรือพระตำหนักของเหล่าสนมนางใน ซึ่งเป็นพระตำหนักชั้นเดียวเชื่อมต่อกันด้วยสายน้ำและสระต่าง ๆ พระมเหสีและพระสนมประทับอยู่ ณ ตำหนักรัง มาฮัล (วังแห่งสีลัน) เพดานประดับด้วยลวดลายสีเงินและสีทอง สะท้อนแสงระยิบระยับในสายน้ำและสระบัวหินอ่อนสีขาว ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบอันเป็นที่ชื่นชมของสถาปัตยกรรมแบบโมกุล

สัญลักษณ์แห่งพระราชอำนาจ

กษัตริย์ชาติ ขหาน ทรงประทับ ณ สวรรค์บนดินแห่งนี้เป็นเวลาไม่ถึง 20 ปี และอีก 10 ปีต่อมาได้กลายเป็นนคร ณ สถานที่เดียวกัน ซึ่งเมื่อทรงพระประชวรในปี พ.ศ. 2200 (ค.ศ. 1657) ออริงเช็บ ราชโอรสของพระองค์เอง ได้ถอดพระราชบิดาออกจากอำนาจ และจงใจจำไว้ ณ ปราการแห่งนี้ จนพระองค์สิ้นพระชนม์ในปี พ.ศ. 2209 (ค.ศ. 1666)

กษัตริย์ ออริงเช็บ โปรดให้สร้างสุเหร่าโมติ หรือสุเหร่ามุกตไในปี พ.ศ. 2202 (ค.ศ. 1659) ตั้งอยู่ทางตะวันตกของห้องสรงของพระบิดา พื้นสำหรับประกอบพิธีในสุเหร่าแห่งนี้ เป็นรูปพรมสร้างด้วยหินอ่อนสีดำทางด้านเหนือของสุเหร่าคือ ฮายัต-บัคซ์ บัค หรืออุทยานแห่งชีวิต ถูกค้นเป็นลัดเป็นส่วนด้วยสายน้ำ

แต่มาบัดนี้อุทยานแห่งสวรรค์แทบไม่มีร่องรอยเหลืออยู่อีกต่อไป นับแต่ได้ก่อตั้งมาได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างปรากฏการณ์นั้นเป็นหลายครั้ง เมื่อกษัตริย์อังกฤษได้ยึดบัลลังก์ของราชาแห่งอินเดียในปี พ.ศ. 2400 (ค.ศ. 1857) ได้โปรดให้ใช้ปรากฏการที่เป็นกองบัญชาการกองทัพอังกฤษแห่งอินเดีย ผลลัพธ์ก็คือ ได้รื้อถอนพระตำหนักต่าง ๆ ลง และสร้างอาคารในรูปแบบค่ายทหารในอาณานิคมของตนขึ้นมาแทนที่ ส่วนอุทยานโมกุลก็เปลี่ยนแปลงกลายเป็นแบบอังกฤษไป ในปี พ.ศ. 2490 (ค.ศ. 1947) หลังจากที่ยุโรปประกาศเอกราช กองทัพแห่งอินเดียได้เข้ายึดครองป้อมแดงและเชิดชูปรากฏการแห่งนี้ให้เป็นสัญลักษณ์การล่มสลายอำนาจอาณานิคมของอังกฤษ ดังปรากฏในข้อพิพาท คือ ได้จัดงานเฉลิมฉลองวันเอกราชเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2490 ณ ปราการแห่งนี้ และในทุกปีนับจากนั้นเป็นต้นมา ฯพณฯนายกรัฐมนตรี จะกล่าวคำปราศรัยเพื่อเฉลิมฉลองวันเอกราช ณ ปราการอันมีความสำคัญยิ่งในเชิงประวัติศาสตร์แห่งนี้

กำแพงของป้อมแดงเปิดบังไว้ซึ่งสมบัติมรดกวัฒนธรรม

© สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

© สืบเสาะหาภาพยูเนสโก วามเจียม

แอน ควน ลู, หอสังเกตการณ์ (เมืองไคผิง)

กลางดึกคืนหนึ่งในปี พ.ศ. 2465 (ค.ศ. 1922) คนร้ายจำนวนกว่า 200 คน เดินแถวเรียงเดียวในความมืด คนร้ายเหล่านี้เพิ่งลักพาตัวเด็กนักเรียนจำนวน 32 คน และครูใหญ่ของโรงเรียนชิคาน วิลเลจ (Chikan Village School) เพื่อนำไปยังที่ซ่อน เส้นทางที่ใช้ลักพาตัวนี้ผ่านหมู่บ้านยิงคุน (Yingcun) ที่ซึ่งมีหอสังเกตการณ์ ฮองยี ลู (Hongyi Lou) ตั้งอยู่ หอนี้สร้างโดยชาวจีนอพยพที่กลับมาจากสหรัฐอเมริกาเพื่อคุ้มครองครอบครัวของพวกเขา ใช้เก็บอาวุธ และติดตั้งเครื่องจ่ายไฟฟ้าและสัญญาณเตือนภัย ซึ่งสิ่งของทั้งหมดนำมาจากสหรัฐอเมริกา

หอสังเกตการณ์เมืองไคผิง (the Diaolou of Kaiping)

รัชนิษฐ์ พงศ์อุดม : แปล

ที่เมืองไคผิง มณฑลกว่างตุ๋ม (สาธารณรัฐประชาชนจีน) ป้อมปราการหรือหอสังเกตการณ์นับพันเรียงราย โดยมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นเฉพาะตัว ผสมผสานระหว่างองค์ประกอบแบบตะวันตกและแบบดั้งเดิมของจีน

ทันทีที่พระอาทิตย์ตกดิน ผู้ชายจะทำหน้าที่เฝ้ายามที่ชั้นบนสุดของหอสังเกตการณ์ที่ซึ่งชาวบ้านใช้เป็นที่พักพิง ในคืนนั้นพวกเขาสังเกตเห็นเงาแปลก ๆ ทำลับ ๆ ล่อ ๆ จึงได้ฉายไฟเพื่อส่องดูและเปิดสัญญาณเตือนภัย คนร้ายตื่นตระหนกเพราะแสงไฟจ้าและเสียงสัญญาณที่ตนไม่คุ้น ยามเริ่มยิง จึงสร้างความตื่นตระหนกโกลาหล คนร้ายหลายคนถูกยิง ที่เหลือมุ่งหน้าหนีไปยังเนินเขา ขณะที่บางส่วนเป็นนักโทษหลบหนี ชาวบ้านจับคนร้ายได้ 12 คน และช่วยเหลือเด็กนักเรียน 17 คน และครูใหญ่ไว้ได้ การกระทำอย่างกล้าหาญนี้เลื่องลือไปทั่ว จนทำให้ทุกเมืองอยากสร้างหอสังเกตการณ์ของตัวเองบ้าง

ผู้คุ้มครองลูกกวาง

ปัจจุบันมีหอสังเกตการณ์ 20 แห่งในเมืองไคผิงได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแล้ว การเดินทางไปเมืองไคผิงใช้เวลา 2 ชั่วโมงจากเมืองกวางเจา เมืองหลวงในมณฑลกว่างตุ๋ม และ 4 ชั่วโมงเมื่อโดยสารทางเรือจากฮ่องกง ไคผิงเป็นเมืองสงบที่อยู่ห่างไกลจากมณฑลกว่างตุ๋ม มีหอ

© สืบค้นจากยูเนสโก เวียดนาม

แอน ลู, หอสังเกตการณ์ในหมู่บ้านซิลี (เมืองโคผิง)

สังเกตการณ์ตระหง่านเป็นฉากหลังของหมู่บ้านท่ามกลางความเขียวขจีของดงไผ่หรือดงกล้วย มองเห็นหอสังเกตการณ์บางแห่งตั้งตระหง่านเหนือทุ่งข้าวบรณเนินเล็ก ๆ หอสังเกตการณ์มีรูปแบบหลากหลาย เช่น แบบปราสาทที่ครอบด้วยช่องเชิงเทียนและช่องกำแพงแบบทอระสังที่ตกแต่งอย่างหรูหรา หรือแบบที่มีการแกะสลักอย่างวิจิตรงดงาม บางแห่งสร้างด้วยหิน ดินอัดหรืออิฐ ตัวอย่างเช่น ญิงลอง ลู (Yinglong Lou) หอสังเกตการณ์ที่เก่าแก่ที่สุดที่สร้างขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 อย่างไรก็ตาม หอสังเกตการณ์ทั้งหมดที่สร้างขึ้นช่วงปี พ.ศ. 2463 (ค.ศ. 1920) และ พ.ศ. 2473 (ค.ศ. 1930) ถูกสร้างด้วยคอนกรีต และมี 4-5 ชั้น คุณลักษณะที่แตกต่างนี้เกิดจากการผสมผสานรูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบจีนกับแบบตะวันตก

หอสังเกตการณ์นั้นใช้เป็นฐานทัพในยามบ้านเมืองเกิดความวุ่นวาย สร้างขึ้นมากมายโดยเฉพาะสมัยราชวงศ์ชิง (ค.ศ. 1644-1911) เมื่อเกิดการปล้นสะดมนับครั้งไม่ถ้วน ในช่วงกบฏไต้ผิง (ค.ศ. 1851-1864) และอีกช่วงหนึ่งที่เป็นที่รู้จักกันว่าเป็นยุคของผู้นำทหาร โดยเหล่าผู้นำทางทหารที่กระหายอำนาจได้สร้างความหายนะให้กับแผ่นดิน ในช่วง

ปี พ.ศ. 2459 (ค.ศ. 1916) และ พ.ศ. 2469 (ค.ศ. 1926)

ความสุขสองเท่ากับความอดทนแบบศิลปะกรีก

หอสังเกตการณ์ไม่ได้มีความสำคัญเฉพาะในยามบ้านเมืองวุ่นวาย การก่อสร้างหอสังเกตการณ์ใช้เงินทุนของชาวจีนอพยพ โดยในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 เมืองโคผิงเป็นศูนย์กลางของชาวจีนอพยพ ซึ่งทำงานเป็นกุลี (ค่าที่ใช้เรียกแรงงานทางเศรษฐกิจชาวจีนอพยพ) ในเหมืองและไร่นาแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไปชุดทองในรัฐแคลิฟอร์เนียและสร้างทางรถไฟข้ามทวีปอเมริกา หรือเปิดร้านซักรีด ภัตตาคารและร้านค้า

เมื่อกลับมาบ้านเกิด พวกเขาได้ริเริ่มนำรูปแบบทางสถาปัตยกรรมซึ่งมีลักษณะอันโดดเด่นมาใช้สร้างหอสังเกตการณ์ และผสมผสานตามแบบของจีน ทำให้เกิดเป็นสัญลักษณ์อันหมายถึงความสุขสองเท่า มีการตกแต่งด้วยลายไปไม้แค้นทัสหรือเสาระเบียงแบบคลาสสิกของตะวันตก

ชาวจีนอพยพยังได้นำซีเมนต์และเหล็กมาใช้ในภูมิภาคนี้ ซึ่งมีผลทำให้เกิดรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่แปลกไปจากเดิม ด้วยการเสริมคอนกรีตและเสริมเหล็กเพื่อให้อึดโตม

และรูปแบบทรงกลมไว้ได้ซึ่งเป็นความแปลกใหม่ ทั้งยังมี
สำนวนว่า “กระทะคว่ำ” ดังปรากฏในงานวรรณกรรมของ
จีนเพื่อใช้เรียกรูปทรงโดมอีกด้วย

สัญลักษณ์แห่งเกียรติยศ

หอสังเกตการณ์แสดงถึงเกียรติยศ บ่งชี้ถึงสถานภาพ
ความสมบูรณ์พร้อมและอำนาจของผู้เป็นเจ้าของที่ได้ทุ่ม
เงินอย่างฟุ่มเฟือยในการสร้างหอสังเกตการณ์เหล่านี้ หอ
สังเกตการณ์บางแห่งเป็นของตระกูลและใช้เป็นที่อาศัย
พักพิง บางแห่งถูกสร้างด้วยเงินทุนของหมู่บ้านหรือจาก

หลาย ๆ ครอบครัว หอสังเกตการณ์จะมีห้องเล็ก ๆ ของ
แต่ละคนไว้สำหรับเก็บของมีค่าและหลบหนียามภัยอันตราย
หอสังเกตการณ์บางแห่ง เช่น แฟง คลาน (Fang Clan)
ใกล้กับเมืองซีลี (Zili) ถูกใช้สำหรับสังเกตการณ์เผ่าระวัง
เนื่องจากสร้างขึ้นในจุดยุทธศาสตร์ในเขตชานเมือง

หอสังเกตการณ์ที่สร้างโดยชุมชนหนึ่งมักมีชื่อเรียก
ตามชื่อเมืองหรือหัวหน้าเผ่าโบราณ บางแห่งเรียกตาม
ประโยชน์ใช้สอย เมื่อเลือกชื่อได้แล้วศิลปินที่มีชื่อเสียงจะถูก
เรียกตัวเพื่อร่างตัวอักษรด้วยการเขียนในแบบฟู่กันจีน จาก
นั้นจะแกะสลักแล้วหล่อ และนำแสดงไว้ที่ด้านบนของหน้ามุข
ตัวอย่างรอยจารึกที่ตกแต่งเป็นชื่อ รูอิชิ ลู (Ruishi Lou) ที่
แสดงอยู่บนหอสังเกตการณ์ขนาด 9 ชั้น ในหมู่บ้าน
จินเจียงลี่ (Jinjiangli) เป็นงานของเจ้าอาวาสและนักเขียน
อักษรโบราณที่มีชื่อเสียงจากวัดไทโร 6 ตันในเมืองกวางเจา

ปัจจุบัน หอสังเกตการณ์ทั้งหมดถูกปล่อยทิ้งไว้ แต่
ลักษณะภายนอกไม่ได้ดูหตุหรือร้างตามไปด้วย เมื่อตกค้ำ
เงาของม้านยีนตระหง่านอยู่เหนือบ้านเรือนและยังคงเฝ้า
ระวังหมู่บ้านในเมืองโคผิง

เมื่อหลังคาทรงโดม ปรากฏในสถาปัตยกรรมแบบพื้นบ้าน จะถูกเรียกว่า “งานแบบกลับหัว”

© สันติภาพ บุญชู

ด้านหน้าของอาคารอภิศารคดีซึ่งออกแบบโดย เดวิด อัลฟาโร ซิเกรอส

© สืบค้นจากหนังสือเรื่องชีวิตหน้าประวัติศาสตร์

ปวงชนเพื่อมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเพื่อปวงชน

People for the University – the university for the people

ศรินทร์น้อย โทวาทอง : แปล

ออกดาวโจ ปาซ, กิเอร์ ริเวรา, เดวิด อัลฟาโร ซิเกรอส และบุคคลอื่นๆ ผู้เลื่องชื่อล้วนฝากร่องรอยและมรดกอันล้ำค่าของตนไว้ ณ วิทยาเขตในมหาวิทยาลัยแห่งเม็กซิโก มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีเนื้อที่ถึง 7 ล้านตารางเมตร เป็นแหล่งมุ่งเพาะปัญญาชน ทั้งยังมีอาคารที่บังบอกถึงแบบอย่างของสถาปัตยกรรมในยุคในศตวรรษที่ 20 อีกด้วย

วิทยาเขตกลางในเมืองมหาวิทยาลัย ณ มหาวิทยาลัยอิสระแห่งชาติของเม็กซิโก ตั้งอยู่ในบริเวณที่นละลายจากภูเขาไฟ ณ ที่มีนักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรรวมกว่า 150,000 ชีวิต ที่ต่างปฏิบัติภาระหน้าที่ของตน บ้างก็ทำหน้าที่อาศัยอยู่ ณ บริเวณตอนใต้ของหุบเขาแห่งเม็กซิโก ซึ่งเมื่อ 2400 ปีมาแล้วมีภูเขาไฟ ที่มีชื่อว่า ไฮเทิล (สะตือน้อย ๆ) ซึ่งดับไปแล้วโอบล้อมอยู่

ในอดีตนั้นวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยอยู่ไกลจากตัวเมืองมาก แต่มาในปัจจุบันได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของเมืองไป บรรดา “ประชากร” ซึ่งเรียกด้วยชื่อเล่นว่า “สิงห์แห่งทวีปอเมริกา” ศึกษาเล่าเรียนวิทยาศาสตร์ ศิลปะ และการศึกษา

© ลิขสิทธิ์ภาพเป็นสิทธิ์ของเจารัต โทนา โดร์เรส

ทิวทัศน์กลางของเมืองมหาวิทยาลัย ออกแบบตกแต่งโดย จวน โอ' กอร์มาน

ได้เพิ่มเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้คนที่พำนักอาศัยอยู่ในเมืองหลวงของเม็กซิโก ลูร์ด ครูซ กอนซาเลส ฟรังโก นักวิจัยและผู้ประสานงานจดหมายเหตุด้านสถาปัตยกรรมแห่งเม็กซิโก กล่าวว่า “สถาปัตยกรรมของเมืองมหาวิทยาลัยนั้นน่าประทับใจ แม้แต่ผู้มิได้ศึกษาที่มหาวิทยาลัยเองก็ยิ่งเปรียบตนเองเป็นเสมือนนักศึกษา เพราะรูปแบบสถาปัตยกรรม นั้นมีลักษณะเป็นของเม็กซิโก เสียเหลือเกิน” เธอกล่าวย้าว่า “เมืองมหาวิทยาลัยเองและตัวเมืองใหญ่นั้นมิได้ขัดกันแต่อย่างใด แต่กลับผสมผสานกลมกลืนกันเป็นอย่างดี”

เม็กซิโกซิตีได้ขยายเขตเมืองออกไปอย่างกว้างขวางในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 ทั้งนี้ก็เป็นเพราะเมืองมหาวิทยาลัยได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางนี้เอง นับแต่ได้ก่อตั้งเมืองมหาวิทยาลัยมา ก็ได้มีการสร้างถนนบางถนนให้กว้างขึ้น เช่น ถนนอินเซอร์เจนเตส (Inserjentes) อันเป็นสัญลักษณ์โดดเด่นแห่งหนึ่งของเม็กซิโกซิตี

พื้นที่สำหรับประโยชน์ใช้สอย

เมืองมหาวิทยาลัยนั้นออกแบบกันมาในช่วงทศวรรษ 1940 เพื่อรวมบรรดามหาวิทยาลัย และคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ยังกระจัดกระจายกันอยู่ ณ ที่ต่าง ๆ ในเขตเมือง

เข้าด้วยกัน และในปี พ.ศ. 2492 (ค.ศ. 1949) จึงได้เริ่มงานก่อสร้างบนพื้นที่กว่า 7 ล้านตารางเมตร โดยใช้เวลา 3 ปี ลูร์ด ครูซ อธิบายว่า “มาริโอ ปาเน, เอ็นริเก้ เดล มอรัล และมาริโอ ลาโซ เลือกใช้สถาปัตยกรรมแบบนวยุค โดยให้มีปริมาณจากทรงลูกบาศก์ และเสากระงะทรงแหลมสามเหลี่ยม ผลก็คือ สภาพของหินลาวาจากภูเขาไฟที่มีมาแต่เดิมซึ่งทำให้สภาพแวดล้อมดูไม่เป็นมิตรนัก กลับกลายเป็นพื้นที่ที่กว้างเพื่อประโยชน์ใช้สอยขึ้นมาได้

ถึงแม้ว่าจะได้ออกแบบเมืองมหาวิทยาลัยกันมาเป็นเวลากว่า 60 ปีแล้วเพื่อรองรับนักศึกษาราว 25,000 คนก็ตาม แต่ในปัจจุบันเมืองมหาวิทยาลัยก็ยังมีลักษณะว่าสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ และในช่วงทศวรรษ 1970 ได้มีการก่อสร้างอาคารเพิ่มเติมขึ้น 2 หลัง หลังหนึ่งเพื่องานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ ส่วนอีกหลังหนึ่งสำหรับงานในสาขามนุษยศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้ก่อสร้างศูนย์วัฒนธรรมและวิทยาเขตในเชิงสหวิทยาการขึ้นอีกหลายวิทยาเขตด้วยกัน

พื้นที่ใช้สอยอันสวยงาม

บริเวณวิทยาเขตกลางของมหาวิทยาลัยแห่งนี้เพิ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก นับเป็นเอกลักษณ์ของ

สถาปัตยกรรม ในยุคของศตวรรษที่ 20 ทั้งในเชิงสถาปัตยกรรม วิศวกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม และศิลปะ นอกเหนือไปจากนี้ ยังเป็นสถาปัตยกรรมนวยุคที่ได้รับแรงดลใจจากมรดกทางวัฒนธรรมของเม็กซิโกเองเป็นส่วนใหญ่ วิทยาเขตแห่งนี้ประกอบด้วยอาคารที่น่าทึ่งที่สุด ได้แก่ หออธิการบดี หอสมุดกลาง และสนามกีฬาโอลิมปิก ที่ใช้ในการแข่งขันกีฬาตั้งกล่าวในปี พ.ศ. 2511 (ค.ศ. 1968) รวมทั้งการแข่งขันกีฬาฟุตบอลโลกในปี พ.ศ. 2527 (ค.ศ. 1984)

อาคารที่เป็นสัญลักษณ์อีกอาคารหนึ่ง คือ หออธิการบดี ซึ่งมีตราสัญลักษณ์ประดับด้วยปีกสีสองเคียร (นกอินทรีแห่งเม็กซิโก และนกเหยี่ยวแห่งเทือกเขาแอนดิส) และคติพจน์จารึกไว้ว่า “เผ่าพันธุ์ย่อมแสดงให้เห็นจิตวิญญาณของชาติ” เป็นสิ่งที่พิสูจน์อีกประการหนึ่งว่าในเม็กซิโกนั้น ศิลปะและหัตถกรรมหลอมรวมกันเป็นหนึ่งเดียวกัน ด้านหน้าของหอสูงนี้ ซึ่งเป็นจุดเด่นอันสำคัญสำหรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ประดับด้วยจิตรกรรม

เมืองมหาวิทยาลัยเป็นผลงานชิ้นเอกทางด้านสถาปัตยกรรม, วิศวกรรม, การวางผังเมือง และศิลปะ

เมื่อเรามองจากด้านบน สนามกีฬาแบบเปิดแห่งนี้ดูคล้ายคลึงกับภูเขาไฟที่ชูชันขึ้นจากพื้นโลก เช่นเดียวกับอาคารอื่น ๆ ในเมืองมหาวิทยาลัย สนามกีฬาแห่งนี้สร้างด้วยหินลาวาจากภูเขาไฟไซเทิล ดิเอโก ริเวรา จิตรกรชาวเม็กซิกันที่เลื่องชื่อในด้านภาพผนัง (ค.ศ. 1886-1957) ประดับผนังด้านหน้าสนามกีฬาด้วยภาพปูนสูง ประกอบด้วยหินสีต่าง ๆ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของมาตุภูมิ สันติภาพ มหาวิทยาลัยและการกีฬา ลูร์ด ครูซ กล่าวว่า “จิตรกรรมฝาผนังชิ้นเอกของดิเอโก ริเวรา ชิ้นนี้ มีเจตจำนงจะย้อนรอยประวัติศาสตร์กีฬาตั้งแต่สมัยก่อนยุคเป็นอาณานิคมของสเปน จนถึงยุคปัจจุบัน และจิตรกรรมด้านล่างจะมีความยาวโอบล้อมทั้งสนามกีฬา แต่ก็ไม่เสร็จสมบูรณ์”

ฝาผนังรวม 3 ภาพ โดย เดวิด อัลฟาโร ซิเกโรส จิตรกรชาวเม็กซิกัน ที่มีชื่อเสียงอีกผู้หนึ่ง (ค.ศ. 1896-1974) งานจิตรกรรมดังกล่าวมีชื่อเป็นที่น่าประทับใจว่า “ปวงชนเพื่อมหาวิทยาลัย-มหาวิทยาลัยเพื่อปวงชน” “วันสำคัญ ๆ ในประวัติศาสตร์เม็กซิโก” และ “ตราประจำมหาวิทยาลัยดวงใหม่”

ฮวน โอ กอร์มัน จิตรกรและสถาปนิกที่มีชื่อเสียงอีกท่านหนึ่ง (1908-1982) ผู้ซึ่งมีบิดาเป็นชาวไอริช มารดาเป็นชาวเม็กซิกัน ได้วาดภาพปูนเปียกขนาด 4,000 ตารางเมตร ไว้บนผนังด้านหน้าของหอสมุดกลาง จิตรกรรมของโอ กอร์มันบนผนังอาคารสูง 10 ชั้นนี้ ประดับด้วยหินหลากหลายสีจากภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยพรรณนาถึงประวัติศาสตร์เม็กซิโก ตั้งแต่ยุคก่อนสมัยเป็นอาณานิคมของสเปน จนถึง

ยุคปัจจุบัน และเน้นย้ำกับความเป็นและความตายที่อยู่ควบคู่กันเสมอมา

พื้นที่สำหรับร่วมในกิจกรรมต่างๆ

เมืองมหาวิทยาลัยมีคณะต่าง ๆ ถึง 18 คณะ วิทยาลัยแห่งชาตรวม 6 วิทยาลัยและสถาบันวิจัยอีก 28 แห่ง จึงมีเนื้อที่อันกว้างขวางสำหรับการศึกษาเล่าเรียน แต่ในขณะเดียวกันก็มีพื้นที่สำหรับงานด้านนันทนาการด้วย มีเวทีและบันไดกลางแจ้ง ชวนให้ระลึกถึงเมืองต่าง ๆ ในยุคก่อนเป็นอาณานิคมของสเปน เช่น เมือง Teotihuacan (ทางทิศเหนือของเม็กซิโกซิตี) และเมืองมอลเตอัลบัน (ในออกซากาทางทิศใต้ของประเทศ) เวทและบันไดเหล่านี้เนืองแน่นด้วยนักศึกษาที่กำลังพักผ่อนหย่อนใจ บ้างก็กำลังซ้อมละคร โดยใช้ฉากและระบบเสียงให้เกิดประโยชน์ ซูลี กอนกอร่า นักศึกษาวิทยาการละคร กล่าวว่า “เรารู้สึกว่าเรามีอิสระเสรี” นักศึกษาผู้ที่กำลังรวมกับนักศึกษาด้วยกันในการเตรียมการแสดงละคร ซึ่งจะมีขึ้นในด้านหน้าของกำแพงที่สร้างขึ้นจากหินลาวา และประดับด้วยสัญลักษณ์ของยุคก่อนเป็นอาณานิคมของสเปน

และทลยส์ อัลเบอร์โต การ์เซีย บัณฑิตจากคณะรัฐศาสตร์กล่าวว่า “เราชาวสิงห์แห่งทวีปอเมริกาล้วน

มีความภาคภูมิใจในเมืองมหาวิทยาลัย ไม่เพียงแต่เป็นเพราะงานสถาปัตยกรรมเท่านั้น แต่เป็นเพราะนักปราชญ์ ราชบัณฑิตของประเทศเราหลายท่านได้ผ่านรั้วของมหาวิทยาลัย” เขาเอ่ยนามของปราชญ์หลายท่านด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวเม็กซิกันผู้ได้รับรางวัลโนเบลรวม 3 ท่าน คือ อัลฟองโซ การ์เซีย โรเบลส (สาขาสันติภาพ, 1982) ออกตาริโอ ปาซ (สาขารรณกรรม, 1990) และมาริโอ โมลлина (สาขาเคมี, 1995)

ในเมื่อเป็นแหล่งพุ่มพักภูมิปัญญา เมืองมหาวิทยาลัยแห่งนี้จะเป็นจุดศูนย์กลางสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประจักษ์ของนักศึกษา ซึ่งสิ้นสุดลงด้วยการประทัดประหารอันแสนเศร้าที่ทลาเทลอลโก (Tlatelolco) ซึ่งมีขึ้นหน้ากำแพงมหาวิทยาลัยเพียง 10 วันก่อนเริ่มการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกในปี พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) ณ ที่นี้เหล่านักศึกษาได้ดำเนินการประท้วงครั้งสำคัญ ๆ อยู่เสมอ เช่นในปี พ.ศ. 2511, 2530 และ พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1968, 1987 และ 1999) ส่วนใหญ่เป็นการประท้วงเพื่อให้จัดการศึกษาโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย ดังที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งเม็กซิโก และเท่าที่ผ่านมา นักศึกษาเหล่านี้ประสบผลสำเร็จอย่างงดงาม

ภาพจิตรกรรมบนแผ่นศิลา น’ อัดเจอร์ (แอลจีเรีย)

© ลิขสิทธิ์เป็นของยูเนสโก

รุ่งอรุณแห่งมวลมนุษยชาติ

(the dawn of human life)

เบญจพร มรรยาทอ่อน : แปล

เมื่อทวีเฟลฟอนเทิน (Twyfelfontein) แหล่งโบราณคดีอันเลื่องชื่อของประเทศนามิเบีย ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแล้วในปีนี้ วารสารยูเนสโก คูรีเจิงของนำท่านย้อนรอยกลับไปสู่อีก โดยนำเสนอเรื่องราวมรดกทางวัฒนธรรมของแหล่งต่างๆ ในโลก เพื่อแสดงถึงร่องรอยของมนุษย์ในยุคแรกๆ ดังต่อไปนี้

กุยเขาอวาทงทอนใต้ (เอธิโอเปีย)

ในปี พ.ศ. 2517 (ค.ศ. 1974) นักวิชาการในแอฟริกาตะวันออกได้ขุดพบโครงกระดูกอันสมบูรณ์มากของหญิงยุคโฮมินิด ผู้เป็นบรรพบุรุษรุ่นแรกของมนุษย์เรา คณะเจ้าหน้าที่สถาบันลิทธิมนุษยชนได้ตั้งชื่อเล่นให้เธอว่า “ลูซี่” ตามชื่อเพลงของวงดนตรี “สี่เต่าทอง (the Beatles)” ลูซี่มีอายุกว่า 3 ล้านปี เธอมีร่างเตี้ย แขนยาว และขาสั้น ทำให้เธอสามารถเดินตัวตรงได้ ซึ่งนับเป็นก้าวสำคัญในวิวัฒนาการของมนุษยชาติ และแหล่งโบราณคดีนี้ได้ขึ้นไว้ในบัญชีมรดกโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 (ค.ศ. 1980)

(โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเว็บไซต์)

มนุษย์รุ่นแรกที่ขางจिरาน (อินโดนีเซีย)

ขางจिरาน ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อปี พ.ศ. 2537 (ค.ศ. 1994) แหล่งฟอสซิลบนเกาะชวาแห่งนี้มีมนุษย์อาศัยต่อเนื่องกันมากกว่า 1.5 ล้านปี และ ณ ที่นี้ นายยูจีน ดูบัวส์ (Eugene Dubois) นักกายวิภาคศาสตร์ชาวเนเธอร์แลนด์ ได้ขุดพบซากของมนุษย์ชวาในปี พ.ศ. 2434 (ค.ศ. 1891) นับเป็นตัวอย่างเก่าแก่ที่สุดของพันธุ์โฮโมอีเรคตัส (Homo Erectus) และในช่วงทศวรรษ 1930 นายจีเอสอาร์ วอน โคนิกสวอลด์ (GHR von Koenigswald) นักมานุษยวิทยาของเยอรมัน ก็ได้ค้นพบซากที่เหลืออีกมากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ขางจिरาน 2 ซึ่ง

อาจมีอายุกว่า 1.6 ล้านปีทีเดียว

[\(โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเว็บไซต์\)](#)

แหล่งโบราณคดีที่อะกาปูเออร์กา (ประเทศสเปน)

ถ้าต่าง ๆ เหล่านี้เป็นตัวอย่างอันน่าทึ่ง แสดงให้เห็นถึงถิ่นพำนักของคนยุโรปรุ่นแรกสุดเมื่อเกือบ 1 ล้านปีมาแล้ว โดยทิ้งภาพเขียน เครื่องมือที่ทำด้วยหิน และร่องรอยทางด้านอารยธรรมอื่น ๆ ของตนไว้ แหล่งภูมิศาสตร์อันแสนโดดเด่นนี้โยงกับสายวิวัฒนาการจากอเมริกาด้วย และแหล่งโบราณคดีนี้ได้ขึ้นบัญชีมรดกโลกในปี พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000)

[\(โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเว็บไซต์\)](#)

อุทยานแห่งชาติคาถากู (ออสเตรเลีย)

อุทยานแห่งนี้ได้ขึ้นบัญชีมรดกโลกไว้แล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 (ค.ศ. 1981) ประกอบด้วยระบบนิเวศของที่ลุ่มและป่าไม้อันมีลักษณะที่หลากหลาย อุดมด้วยพันธุ์พืชและสัตว์หายาก ภาพบนศิลาโบราณ แสดงให้เห็นถึงประเพณีทางวัฒนธรรมอันเก่าแก่ที่มีอายุมากกว่า 5,000 ปี จึงเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของมนุษยชาติในทวีปนี้ที่มีอายุยืนยาวที่สุด ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมเป็นตัวอย่างอันน่าทึ่ง แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของตน

[\(โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเว็บไซต์\)](#)

อุทยานแห่งชาติเซร์รา ดา คาปิวารา (บราซิล)

อุทยานแห่งนี้ได้ถูกค้นพบกันตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1960 มนุษย์ผู้เคยพำนักอาศัยในถ้ำเมื่อ 25,000 ปีมาแล้ว ได้วาดภาพบนผนังถ้ำไว้รวมหลายร้อยภาพทีเดียว แสดงให้เราเห็นว่าวิธีล่าสัตว์ เติ่นระบำ และประเพณีอื่น ๆ ที่นี้มี

หลักฐานทางโบราณคดีที่เก่าแก่ที่สุดในทวีปอเมริกา และมีตัวอย่างพันธุ์พืชและสัตว์ที่ไม่มี ณ ที่อื่นใดในโลก ซึ่งได้ขึ้นบัญชีอุทยานแห่งนี้ไว้ในบัญชีมรดกโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991)

[\(โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเว็บไซต์\)](#)

ทัสลี นี อักเจอร์ (แอลจีเรีย)

ย้อนหลังไป 7,000 ปีก่อนคริสตกาล ในยามที่ทะเลทรายสะฮารา ยังเป็นดินแดนเขียวชอุ่มอุดมสมบูรณ์ ชนเผ่าทูอาเร็กซ์ (Tuareg) รุ่นแล้วรุ่นเล่าได้วาดภาพสัตว์ต่าง ๆ ในบริเวณนี้ ในปัจจุบันภาพเขียนบนแผ่นศิลาและศิลาจารึกนั้น ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ 80,000 ตารางกิโลเมตร นับเป็นพิพิธภัณฑ์เปิดยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่งดงามที่สุดแห่งหนึ่งในโลก อุทยานแห่งชาตินี้ได้ขึ้นบัญชีมรดกโลกในปี พ.ศ. 2525 (ค.ศ. 1982) และขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งสงวนทางชีวภาพของยูเนสโกในปี พ.ศ. 2529 (ค.ศ. 1986)

[\(โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเว็บไซต์\)](#)

เข่งชนผาควายกระโดด (Head-Smashed-In Buffalo Jump) (แคนาดา)

เข่งเทือกเขาร็อคกี้ ได้ชะง่อนผาสู่สูงถึง 18 เมตร เหนือหุบเขาเบื้องล่าง มีซากสัตว์ อาวุธ และเครื่องมือ เครื่องไม้ต่าง ๆ อยู่มากมาย ซึ่งเป็นของคนพื้นเมืองในเขตที่ราบทางอเมริกาเหนือที่มีวิธีล่าสัตว์ของตนที่มีอายุยาวนานถึง 6,000 ปีมาแล้ว โดยไล่ต้อนฝูงควายให้กระโดดตรงหน้าผาสู่ชันลงสู่หุบเขาเบื้องล่าง ต่อจากนั้นก็ทำการฟอกหนังและชำแหละกระดูกควายในโรงงานในแถบหุบเขา และชะง่อนผานี้ได้ขึ้นบัญชีมรดกโลกไว้ในปี พ.ศ. 2524 (ค.ศ. 1981)

[\(โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเว็บไซต์\)](#)

นานาชาติร่วมกันรณรงค์ เพื่อสงวนรักษามรดกโลกอันล้ำค่า (The World Heritage International Safeguarding campaigns)

สิงหชาติ ไตรจิตต์ : แปล

ตัวทัศน์ของโบราณสถานป่าหทารุประอันยิ่งใหญ่ของมังกลาเทศ

© สิงหชาติ ไตรจิตต์

ยูเนสโกเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการรณรงค์ให้นานาชาติร่วมแรงร่วมใจกันสงวนรักษามรดกต่างๆ อันล้ำค่าของมวลมนุษยชาติ โดยเริ่มจากการรณรงค์เป็นครั้งแรกในช่วงปี พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) การริเริ่มดังกล่าวนำไปสู่การเสนอแหล่งมรดกโลกต่างๆ ให้ขึ้นในบัญชีมรดกโลก ฉะนั้น แนวคิดในเรื่องมรดกโลกจึงสืบเนื่องจากการริเริ่มในระยะต้นเหล่านี้ การรณรงค์นั้นดำเนินไป 26 ครั้งด้วยกัน จึงขอเสนอการรณรงค์ที่สำคัญๆ พอเป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

โบราณสถานแห่งนูเบีย (อียิปต์และซูดาน)

เมื่อมีการสร้างเขื่อนย่อมมีการนำไปสู่ภัยอันตรายว่า โบราณสถานและวิหารต่างๆ แห่งนูเบียโบราณ ซึ่งมีอายุถึง 3,000 ปี จะต้องจมอยู่ใต้บาดาล ยูเนสโกจึงได้เริ่มการรณรงค์ดังกล่าวขึ้นในปี พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) ภายในช่วงเวลา 20 ปี ซึ่งได้ดำเนินการกันอย่างสาหัสสาครรจ์ที่เดียวในวันหรือตอนก่อนหินที่ละก้อนจากโบราณสถานและงานสถาปัตยกรรมในอาณาบริเวณรวม 22 แห่ง แล้วนำไปประกอบขึ้นใหม่ ณ สถานที่ก่อสร้างแห่งใหม่ โดยงานที่แสนจะท้าทายในเชิงเทคโนโลยีดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องอาศัยคณะนักวิชาการจากทั่วโลกถึง 40 คณะด้วยกันเพื่อมาช่วยดำเนินงาน และโบราณสถานแห่งนูเบียได้ถูกขึ้นบัญชีมรดกโลกไว้เมื่อปี พ.ศ. 2522 (ค.ศ. 1979)

(โปรดดูข้อมูลเพิ่มเติมในเว็บไซต์)

เมืองเวนิส (อิตาลี)

ยูเนสโกเริ่มรณรงค์เพื่ออนุรักษ์เมืองเวนิสในปี พ.ศ. 2509 (ค.ศ. 1966) หลังจากที่เมืองนี้ประสบอุทกภัยร้ายแรงในหนึ่งปีก่อนหน้านี้ โดยให้ความช่วยเหลือในด้านของคณะผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ และการช่วยเหลือเป็นเงินทุนอีกด้วย จากการที่นานาชาติได้ร่วมแรงร่วมใจอย่างแข่งขันเพื่อดำเนินโครงการนี้ จึงเป็นแรงผลักดันใหญ่หลวงเพื่อนานาชาติได้ร่วมกันจัดทำอนุสัญญามรดกโลกขึ้นในปี พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972) และได้ขึ้นทะเบียนเมืองเวนิสและบึงน้ำเค็มไวน์บัตตูซีมรดกโลกเมื่อปี พ.ศ. 2530 (ค.ศ. 1987)

(โปรดดูข้อมูลเพิ่มเติมในเว็บไซต์)

โมเอ็นโจดาร์ (ปากีสถาน)

เมื่อเริ่มการรณรงค์กันในปี พ.ศ. 2517 (ค.ศ. 1974)

โบราณสถานต่าง ๆ ในเมืองที่มีขนาดมที่มานี้ ที่ถูกสร้างขึ้นด้วยอิฐที่ยังมีได้เผาดั้งแต่ศตวรรษที่ 3 ก่อนคริสตกาลแต่ประสบภัยอันตรายจากอุทกภัยจากแม่น้ำสินธุและเกลือที่กัดเซาะ โมเอ็นโจตาโรจึงได้ขึ้นทะเบียนบัญชีมรดกโลกในปี พ.ศ. 2523 (ค.ศ. 1980) ส่วนการรณรงค์นั้นสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) โดยมีการจัดทำแผนแม่บทเพื่อให้ดำเนินงานสงวนรักษามรดกโบราณสถานกันอย่างยั่งยืน [\(โปรดดูข้อมูลเพิ่มเติมในเว็บไซต์\)](#)

เกาะกอเร (เซเนกัล)

เกาะกอเรเป็นศูนย์กลางการค้าทาสแห่งใหญ่ที่สุดในชายฝั่งแอฟริกา ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกในปี พ.ศ. 2521 (ค.ศ. 1978) โดยในปี พ.ศ. 2523 (ค.ศ. 1980) ยูเนสโกได้ริ้วถอนชุมชนนานาชาติให้ช่วยกันคุ้มครองและพัฒนามรดกทางสถาปัตยกรรมในเกาะนี้ เพื่อจะได้สงวนรักษาสีที่เปื้อนอุทกภัยถึงการที่มนุษย์เราเอารัดเอาเปรียบกัน และเพื่อเป็นสถานที่สำหรับการประนีประนอมปรองดองกัน [\(โปรดดูข้อมูลเพิ่มเติมในเว็บไซต์\)](#)

เมืองเว้ (เวียดนาม)

เว้เป็นเมืองหลวงของเวียดนามในปี พ.ศ. 2345 (ค.ศ. 1802) ซึ่งในขณะนั้นเวียดนามยังเป็นประเทศเดียวกันอยู่เมืองเว้เป็นศูนย์กลางทางการเมือง วัฒนธรรมและศาสนา ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์เหงียนจนถึงปี พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1945) แต่เนื่องจากพระราชวังต่าง ๆ สุสานและเจดีย์ที่สร้างขึ้นในศตวรรษที่ 19 ได้ปรักหักพังไปเพราะภัยสงคราม พายุร้อนและวัชพืชเขตร้อน จึงได้เริ่มการรณรงค์เพื่อบูรณะเมืองเว้กันในปี พ.ศ. 2524 (ค.ศ. 1981) และขึ้นทะเบียนโบราณสถานต่าง ๆ ของเมืองเว้ไว้ในบัญชีมรดกโลกในปี พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993) [\(โปรดดูข้อมูลเพิ่มเติมในเว็บไซต์\)](#)

โบราณสถานเก่าแก่ในประวัติศาสตร์แห่งปาหาร์ปุระและมาเกอร์จิก (บังกลาเทศ)

ในบังกลาเทศมีมรดกทางวัฒนธรรมที่เลื่องลือไปทั่ว

โลกรวม 2 แห่ง ได้แก่ อาณาบริเวณอารามแห่งปาหาร์ปุระสร้างขึ้น 780 ปีก่อนคริสตกาล และเมืองสุเทร่าแห่งบาเกอร์ฮัตสร้างขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 กาลเวลาล่วงเลยไปโบราณสถานเหล่านี้ได้ถูกทำลายจากพายุฤดูร้อน วัชพืชเขตร้อน และดินเค็ม จนเมื่อขึ้นทะเบียนบาเกอร์ฮัตไว้ในบัญชีมรดกโลกในปี พ.ศ. 2528 (ค.ศ. 1985) จึงได้เริ่มรณรงค์เพื่อสงวนรักษาโบราณสถานแห่งนี้

[\(โปรดดูข้อมูลเพิ่มเติมในเว็บไซต์\)](#)

คณะมิสซังเยซูอิตเพื่อชนเผ่ากีวานีส์ (อาร์เจนตินา บราซิล และปารากวัย)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2152 (ค.ศ. 1609) เป็นต้นมา คณะแห่งพระเยซูเจ้า (Society of Jesus) ได้ก่อตั้งคณะมิสซังขึ้นตามชายแดนอาณานิคมในหลายประเทศในอเมริกาใต้ เพื่อเป็นต้นแบบในการหลอมรวมคนพื้นเมืองเข้าด้วยกันทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ โดยได้ขึ้นบัญชีคณะมิสซังเหล่านี้ไว้ในบัญชีมรดกโลกระหว่างปี พ.ศ. 2526-2536 (ค.ศ. 1983-1993) และเริ่มการรณรงค์สำหรับสงวนรักษาในปี พ.ศ. 2531 (ค.ศ. 1988)

[\(โปรดดูข้อมูลเพิ่มเติมในเว็บไซต์\)](#)

เมืองไทร์และอาณาบริเวณโดยรอบ (เลบานอน)

เมืองโบราณเก่าแก่ของชาวฟินิเซียนั้น ครั้งหนึ่งในอดีตกาล พระเจ้าอาเล็กซานเดอร์และเนบูคเนซซาร์ได้ทรงล้อมเมืองนี้ไว้ บัดนี้ตกอยู่ในอันตรายจากภัยสงคราม การปรับเปลี่ยนเป็นเมืองสมัยใหม่ และกาลเวลาที่ล่วงเลยไป ได้ขึ้นทะเบียนเมืองไทร์ไว้ในบัญชีมรดกโลกในปี พ.ศ. 2527 (ค.ศ. 1984) ต่อจากนั้นจึงมี “การเตือนภัย” ให้นานาชาติได้ตระหนักในปี พ.ศ. 2530 (ค.ศ. 1987) และเริ่มการรณรงค์ในปี พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) คณะผู้เชี่ยวชาญของยูเนสโกไปสำรวจโบราณสถานในปี พ.ศ. 2549 (ค.ศ. 2006) พร้อมทั้งจัดทำรายงานเกี่ยวกับความเสียหายหลังจากภัยสงคราม

[\(โปรดดูข้อมูลเพิ่มเติมในเว็บไซต์\)](#)

หนังสือควรอ่านเกี่ยวกับมรดกโลก

World Heritage Preview

ในโอกาสที่ได้ขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกโลกครั้งล่าสุด ยูเนสโกจึงได้ตีพิมพ์วารสารรายปีฉบับพิเศษ มีเรื่องเด่นเป็นแหล่งมรดกโลกในนิวซีแลนด์ (รายละเอียดเพิ่มเติมสามารถดูได้ที่ www.unesco.org/courier)

World Heritage grows richer

วารสารยูเนสโก คูริเย ฉบับเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2549 พาเราไปทัวร์ 5 สถานที่ที่ขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกโลกในปี 2549 (รายละเอียดเพิ่มเติมสามารถดูได้ที่ www.unesco.org/courier)

Bibliography from the Unesco Library

บทความคัดเฉพาะเกี่ยวกับมรดกโลกจากยูเนสโก คูริเย (รายละเอียดเพิ่มเติมสามารถดูได้ที่ www.unesco.org/courier)

UNESCO / NHK Videos on Heritage

คอลเลกชันภาพยนตร์สารคดีเรื่องสั้นเกี่ยวกับแหล่งมรดกโลก ดัดต่อและดัดแปลงจากเว็บไซต์ โดยความร่วมมือกันระหว่างยูเนสโก และ NHK (Japan Broadcasting Cooperation) (รายละเอียดเพิ่มเติมสามารถดูได้ที่ www.unesco.org/courier)

LET'S KEEP IN TOUCH

ติดตามความเคลื่อนไหวได้ที่
www.unesco.org

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ
สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ 10300
Website : www.bic.moe.go.th Email : bicinfo@bic.moe.go.th